

Språk- och litteraturcentrum,
Nordiska språk,
Lunds universitet
SVEK11/SVEK12
Annette Gyllander
Kandidatuppsats
Vt 2010

Effektiv ordinlärning med suggestopedimetoden
- *Det affektiva filtrets påverkan*

Handledare: Gunlög Josefsson

Abstract

Syftet med denna uppsats är att undersöka om suggestopedimetoden med dess fokus på glädje och avspänning, frigörandet av hjärnkapacitet och ett tryggt inlärningsklimat leder till framgång i ordinlärning i ett andraspråk. Som utgångspunkt finns Krashens teori om att ett lågt affektivt filter och ordinlärning har ett samband.

Undersökningen omfattade 32 studerande som studerar C-nivå inom ämnet Svenska för invandrare i tre mindre kommuner i västra Sverige våren 2009. Undersökningen bestod av ordkunskapstest och enkäter rörande deras demografiska bakgrund samt frågor som rör det affektiva filtret. De studerande var indelade i två kontrollgrupper och en försöksgrupp. Kontrollgrupperna undervisades på ett traditionellt sätt medan försöksgruppen studerade efter en suggestopedisk modell.

Resultatet i vokabulärtesten påvisar ett möjligt samband med det affektiva filtret. Enligt enkätsvaren tenderar informanterna i försöksgruppen att ha ett lågt filter till skillnad från informanterna i kontrollgrupperna. Försöksgruppen uppnår inte det bästa resultatet beträffande vokabulärtesten, men med tanke på deltagarnas kortare vistelsetid i Sverige, färre undervisningstimmar och utan att behöva göra läxor, tyder det ändå på större framgång i ordinlärning än de övriga grupperna.

Innehåll

Abstract	1
1. Inledning	4
1 Bakgrund	4
1.2 Syfte och problemformulering	5
1.3 Metod	5
1.4 Uppsatsens disposition	5
2. Teori	6
2.1 Tidigare forskning	6
2.2 Ordförrådet	7
2.3 Strategier i ordinlärning	8
2.4 Hypoteser i andraspråksinlärning	9
3. Suggestopedi	12
3.1 Ordet suggestopedi	12
3.2 Bakgrunden till suggestopedin	12
3.3 Suggestopedins grundprinciper och medel	13
3.4 Musikens funktion i inlärning	14
3.5 Den suggestopediska cykeln	16
3.6 Det suggestopediska läromedlet.....	17
4. Metod	18
4.1 Uppläggnig av undersökningen.....	18
4.2 Konstruktion av tester och enkätfrågor	18
4.3 Kontrollgrupperna och Försöksgruppen.....	20
4.3.1 Kontrollgrupp 1	21
4.3.2 Kontrollgrupp 2	21
4.3.3 Försöksgruppen	22
5. Resultat	23
5.1 Inledning.....	23
5.2 Resultat av vokabulärtesten.....	23
5.3 Det affektiva filtret i respektive grupp	25
5.4 Analys och diskussion av testresultat och grupper.....	31
6 Sammanfattning och diskussion	36
Källor	41

Bilagor

Bilaga 1 Frågor om informanternas bakgrund.....	43
Bilaga 2 Enkätfrågor	44
Bilaga 3 Ordkunskapstest nr 1.....	46
Bilaga 4 Ordkunskapstest nr 2.....	51
Bilaga 5 Ordkunskapstest nr 3	56
Bilaga 6 Ordkunskapstest nr 4.....	61
Bilaga 7 Resultat av kontrollgrupp 1.....	67
Bilaga 8 Resultat av kontrollgrupp 2.....	68
Bilaga 9 Resultat av Försöksgruppen.....	69

1. Inledning

1 Bakgrund

”Ordinlärningen i svenska som andraspråk är tidskrävande och mödosam”. Så inleder Margareta Holmegaard det femte avsnittet i sin doktorsavhandling *Språkmedvetenhet och ordinlärning*.¹ Men behöver det vara så om man ser till människans alla sinnen, inlärningsstilar och vad suggestopedins grundare Georgi Lozanov skriver om, nämligen människans reservkapacitet, samt det Stephen D. Krashen kallar utveckling av det affektiva filtret? Med ett affektivt filter menar Krashen sådant som kan blockera eller underlätta ett förvärvande av ett andraspråk.²

Enligt min mening finns det flera faktorer som påverkar, inverkar och samspelar i människors språkframgång i undervisningssammanhang. Att dessutom det affektiva filtrets nivå, om det är högt eller lågt, har en betydande inverkan är för mig en självklarhet.

Ett skäl till att jag skriver om detta ämne i en uppsats är att flertalet deltagare inom ämnet Svenska för invandrare kommit fram spontant till mig efter avslutad kurs med suggestopedimetoden, och sagt att de minns orden mycket lättare än vad de varit med om tidigare i en språkkurs. Vad är det som gör att detta är möjligt? Jag har själv varit med om att orden har lärts in effektivt när jag studerat franska och portugisiska med suggestopedimetoden. Efter att ha konfronterats med ordinlärning både som inlärare och som lärare har mitt intresse väckts för att ta reda på om det faktiskt är så att man lär sig ord snabbare med suggestopedimetoden än med en traditionell metod – och dessutom utan direkt större ansträngning. Finns det forskning som visar att detta är möjligt? Är ordinlärning inte många gånger något som har försumrats och har inte glosinlärning blivit något mekaniskt och ett tvång?

Vid nio års ålder mötte jag som grundskoleelev engelska för första gången. Det skedde inte genom ordlistor utan med sång och rörelser. Jag minns de sångerna fortfarande och i sångerna fanns de invävda användbara ord och fraser, som jag har kunnat använda i en vardaglig kommunikation i engelska. Detta var för mig presenterat på ett mycket pedagogiskt sätt i min första kontakt med ett främmande språk i en undervisningssituation.

I min lärargärning har jag märkt, att det gäller för en språkinlärare att använda flera sinnen för att lära sig något mer effektivt. Vi är olika och vi lär oss olika. Under senare tid har forskning alltmer belyst att vi har olika inlärningsstilar och därför behöver vi tillgodose detta i klassrummet.

Efter noggrannare studier i Georgi Lozanovs suggestopedi och Stephen D. Krashens teori om det affektiva filtret, har jag funnit att det finns ett flertal gemensamma beröringspunkter.

Suggestologi är en vetenskap, komplex förvisso. Enligt Anna Cramér, som är certifierad suggestopedisk lärare och utbildad av Georgi Lozanov själv, menar att suggestologi är studiet av stimulus inverkan på människan.³ Teorin i suggestopedin har enligt upphovsmannen Lozanov själv en lingvistisk, psykologisk, anatomisk, artistisk,

¹ Holmegaard, 1999:75

² Krashen, 1983:38

³ www.allasinnen.se

pedagogisk och inte minst en psykoterapeutisk aspekt.⁴ Det bör nämnas att dessa ämnen flyter in i varandra vilket gör det svårt att särskilja dem i beskrivning av metoden. Denna vetenskap är det som Lozanov överför till pedagogiken och kallar för suggestopedi.

1. 2 Syfte och problemformulering

Syftet med denna uppsats är att undersöka om deltagare inom Sfi som läser C-nivå lär sig ord mer effektivt genom den suggestopediska metoden än genom en traditionell språkundervisning.

Vilka faktorer kan bidra till en framgång i ett andraspråk i en klassrumsmiljö utifrån ett suggestopediskt perspektiv? Hur mycket påverkar alla dessa faktorer det affektiva filtret hos en andraspråksinlärare?

Min hypotes är att ett lågt affektivt filter, som kan åstadkommas med hjälp av suggestopedimetoden, underlättar ordinlärning i ett andraspråk.

1. 3 Metod

I min undersökning har jag valt att arbeta med såväl kvantitativa som kvalitativa metoder inom en hermeneutisk tanketradition. Med kvantitativa metoder menar jag olika former av ordkunskapstest och enkäter som Sfi-deltagare i C-nivå har deltagit i och kvalitativa metoder innebär analys och tolkning av detta underlag. I enkäterna har frågor ställts angående ålder, kön, modersmål och kunskap i andra språk samt antal år i skolbakgrunden, men även frågor som rör faktorer som påverkar det så kallade affektiva filtret i språkinlärning. Jag är medveten om att enkäterna kan ha varit svåra för informanterna att svara på, då det handlar om att förstå och att tolka orden. En utförligare beskrivning av metoden kommer att ges i avsnitt 4.1 och 4.2. Att jag själv har arbetat med den suggestopediska metoden i försöksgruppen kan dock påverka tolkningen av resultaten och enkäten. Men jag har ständigt velat vara så objektiv som möjligt i undersökningen.

1. 4 Uppsatsens disposition

Uppsatsen inleds i *kapitel 2* med en teoretisk del som behandlar språkframgång och faktorer som påverkar ordinlärning. Denna forskning presenteras utifrån Holmegaards, Krashens och Kotsinas teorier. I *kapitel 3* presenteras suggestopedin och särskilt lyfts de delar fram som har betydelse för ordinlärning och relationen till det affektiva filtret. I *kapitel 4* ges en beskrivning av den metod som användes i undersökningen. Vidare görs en beskrivning av konstruktionen och genomförandet av testen. I *kapitel 5* redovisas samtliga resultat i stapel- och kurvdiagram med beskrivningar och en analys och diskussion av testen och grupperna. I *kapitel 6* diskuteras och sammanfattas undersökningen och anknyts till tidigare forskning i ämnet.

⁴ Lozanov, 2005:94

2. Teori

Den övergripande litteraturgenomgången i den teoretiska delen av min uppsats består huvudsakligen av forskning inom andraspråksinläring. Det inleds med en översikt av forskning angående ordinläring. Senare redogörs för tre av Krashens fem hypoteser, däribland hypotesen om det affektiva filtret, som enligt honom, har betydelse i den enskilde individens framgång i språkundervisning. Den senare delen av teorin rör suggestopedin och dess pedagogik, enligt upphovsmannen Georgi Lozanov egna teorier och forskning. Detta gör jag för att jag vill förstå hans tankegångar inom ämnet så mycket som möjligt, och försöka tolka honom med de referensramar jag fått genom min utbildning till Sfi-lärare, men jag vill samtidigt använda ett kritiskt förhållningssätt.

2.1 Tidigare forskning

Enligt Holmegaard råder det en stor brist på säker kunskap om hur ordinläring bäst sker. Det finns varken övergripande forskningsmetoder eller komparativa resultat. Forskning har dock visat att litterata inlärare, såväl vuxna som ungdomar, på lång sikt förvärvar ett brett och rikt ordförråd ”inom främst det kognitivt krävande och kontextberoende området” genom en omfattande och varierad läsning. Däremot förkastas mer eller mindre drillövningar och sådana övningar som är mer mekaniska, då de är blygsamt språkutvecklande,⁵ vilket även Lozanov understryker.⁶

Givetvis finns det olika typer av inlärare bland ungdomar och vuxna. Det uttrycker även Holmegaard och menar att forskningen inte har gjort några större framsteg för att hitta metoder för de olika inlärarna. Läsning kan förvisso öka ordförrådet, men det är inte tillräckligt att bara arbeta med det. Holmegaard hänvisar till den amerikanska professorn William E. Nagy, då han framhäver att ordundervisningen behöver förbättras.⁷ Nagy menar, utifrån Holmegaards tolkning, att en effektiv ordinläring bör vara så varierad som möjligt och härvidlag behöver det utvärderas vilka metoder och övningar som bör tillämpas. Enligt Nagy måste olika metoder kombineras på ett mer genomtänkt sätt.⁸ Något som berikar en ordinläring är att möta orden i olika sammanhang för att kunna se deras användning, menar den amerikanske psykologiprofessorn Robert J Sternberg.⁹ Men Holmegaard efterlyser även aktiviteter som exempelvis rollspel och dramatisering som kan motverka osäkerhet och ångslan, då det istället kan generera en god emotionell atmosfär.¹⁰

Margret Wareborn Nelson, som är forskare i svenska som andra språk, har gjort undersökningar om vad som kan leda till språkframgång. Vilka strategier eller vilken motivation som finns hos den enskilde inläraren har en betydande inverkan, förmodar man, men i vilken utsträckning dessa faktorer påverkar ordinläringen, verkar vara svårt att veta. Däremot är de flesta forskare ense om, att det finns sju faktorer, som på ett komplext sätt interagerar med varandra. Man bör beakta inlärarens personlighet,

⁵ Holmegaard, 1999:80-81

⁶ Lozanov, 2005:102

⁷ Holmegaard, 1999:80-81, Nagy, 1989:3

⁸ Holmegaard, 1999:82

⁹ Sternberg, 1987:92

¹⁰ Holmegaard, 1999:86

ålder, attityder, motivation och vilken språklig fallenhet samt vilken inlärningsstil och kommunikationsstrategi individen har.¹¹ Enligt språkforskaren Gunnar Tingbjörn har dock en så kallad ”språkbegåvning” påverkan på en inlärares resultat i undervisning i främmande språk, medan attityden har störst betydelse i andraspråksundervisning.¹²

Det som dock inte har uppmärksammats så mycket i forskningen är, att vi inte utnyttjar hjärnans fulla kapacitet. Men Lozanov menar att ”ett superminne” kan uppnås genom en rad suggestiva set-ups, det vill säga, underliggande stimuli eller signaler som riktats mot reservkapaciteten i minnet. Detta kan den enskilde mer eller mindre tränas i. Lozanov studerade bland annat yogier i både Bulgarien och Indien och fann att vissa tekniker för avslappning och koncentration hade en positiv effekt på minnet. Därefter tänkte han ut ett utbildningssystem i vilket vissa yogaövningar kunde användas i klassrummet för att framkalla ett superminne i de studerandes elementära inläring, exempelvis ordförrådet.¹³

Pedagogikforskaren Gudrun Balke-Aurell gjorde en undersökning om ordinläring under en intensivutbildning vid Sandö U-centrum 1986.¹⁴ Där undervisades blivande biståndsarbetare i portugisiska med en suggestopedisk metod. Samtliga var svensktalande vuxna. Som kontrollgrupper användes en grundskoleklass samt en gymnasiegrupp i engelska som undervisades med traditionella metoder.

Syftet med undersökningen vid Sandö U-centrum var att få veta om ordkunskapen ökade betydligt under kursens gång och hur stort ordförråd deltagarna i försöksgruppen respektive kontrollgrupp hade. Testen bestod av meningar med luckor där deltagaren skulle fylla i ord. Resultatet visade att deltagarna som undervisades med en suggestopedisk modell i genomsnitt bara efter fyra veckor kunde cirka 950 av 1500 möjliga ord.¹⁵ En deltagare i portugisiska med suggestopedisk metod efter två veckor hade ett lika stort ordförråd som en genomsnittselev i nionde klass. Men då får man beakta att hälften av försöksgruppen hade akademiska studier bakom sig och ett flertal hade kunskaper i franska språket innan de påbörjade sina studier. Dessutom hade de många fler undervisningstimmar per vecka i portugisiska.¹⁶

2.2 Ordförrådet

Den senaste upplagan av Svenska Akademiens ordlista SAOL (2006) omfattar 125 000 nusvenska ord, men därtill kommer dialektala, ålderdomliga ord, samt fackord. Språk är i ständig förändring och hela tiden tillkommer nya ord och former och det krävs en uppdatering av dessa i lexikon. I min undervisning som Sfi-lärare har jag observerat att andraspråksinlärare konfronteras med många ord, inte bara de ord och begrepp de känner till i sitt eget modersmål, som i möjligaste mån kan översättas till svenska, utan även ord för nya begrepp som inte ens finns i det egna modersmålet. Detta kan exempelvis vara ord som det frekventa ordet ”sambo”. Ordet existerar exempelvis inte

¹¹ Wareborn, 2004:4

¹² Tingbjörn, 1994:106

¹³ Bancroft, 1999:19

¹⁴ Sandö U-centrum drevs vid denna tid av Nämnden för u-landsutbildning vilket står under Utrikesdepartementet.

¹⁵ Balke-Aurell, 1986:3

¹⁶ Balke-Aurell, 1986:48-52

i det persiska språket eftersom företeelsen ”sammanboende” inte äger rum i Iran, då en sådan boendeform inte är socialt accepterad och är förbjuden enligt lag.

En ny kultur kräver således nya ord, och det är inte ovanligt, att ett enda ord översätts med en hel fras, för att samtidigt ge en förklaring på vad ordet betyder. Det är inte ovanligt att andraspråksinlärare väver in svenska ord som 'Försäkringskassa' och 'sambo' i samtal, när de talar sitt modersmål.

Forskaren i tvåspråkighet Åke Viberg menar att det behövs ett ordförråd på 40 000 ord för att kunna läsa en dagstidning med en god förståelse.¹⁷ Man talar om att det finns ett reproduktivt och ett produktivt ordförråd, det vill säga att en människa kan känna igen samt tolka ett större antal ord än vad hon själv kan producera.¹⁸

Här nedan följer ett utdrag av den senaste versionen av Skolverkets kursplan för invandrare 2009.

Sfi karakteriseras av att eleven utvecklar en kommunikativ språkförmåga. [...] En kommunikativ språkförmåga förutsätter därför både tillgång till ett språkligt system och kunskaper om hur detta system används. Kunskap om det språkliga systemet innefattar ord, fraser, uttal och grammatiska strukturer, medan kunskap om språkanvändningen handlar om hur man bygger en text och gör språkliga val och anpassningar i förhållande till mottagare och syfte. Inom Sfi ska eleven utveckla sin medvetenhet om hur språkinläring går till och sin insikt i lärandet.¹⁹

Utan tvekan behöver en andraspråksinlärare ett gott ordförråd för att kunna uttrycka sig och förstå det talade ordet och för att kunna kommunicera flytande.

2.3 Strategier i ordinläring

I det följande avsnittet utgår jag delvis från Ulla-Britt Kotsinas tankegångar och forskning i boken *Invandrarsvenska*, 2005 som bygger på hennes doktorsavhandling. Den behandlar inlärningsstrategier och tilläggnandet av ett andraspråk som svenska utifrån en vuxens perspektiv, vilket skiljer sig något från inläring av modersmålet. Delvis utgår jag också ifrån språkdidaktikern Ulrika Tornbergs teorier om processerna i ordinläring.

I den undersökning som Kotsinas genomförde under slutet på 1970-talet av sex invandrades språkproduktion på svenska verkar tre faktorer influera ordinläring, nämligen ordens frekvens, komplexitet och behov.

Ord som är frekventa förfaller vara lättare att lära sig men när det gäller ordens komplexitet är det på ett annat sätt och det behövs en förklaring vilket Kotsinas ger. Hon menar att det naturligtvis är lättare att lära sig ord om inläraren känner igen dem från sitt modersmål. Ord som är korta och enklare att uttala rent fonologiskt sett är också lättare att komma ihåg. Men korta ord behöver inte nödvändigtvis vara lättare att lära, så som exempelvis följande indefinita pronomina: *någon*, *många* och *man*. Dessa ord utesluts i vissa sammanhang, där det krävs en syntax som språkinläraren inte behärskar tillräckligt. Ytterligare en orsak till att orden är svårare att lära in kan vara att

¹⁷ Viberg, 1988:216

¹⁸ Enström & Holmegaard, 1993:175

¹⁹ www.skolverket.se

de rent semantiskt är mer komplexa än andra ord. Av Kotsinas undersökning att döma, som bygger på sex informanter, verkar det som om konkreta ord är enklare att lära sig, än de ord som är abstrakta.²⁰

Behovet av ord påverkar även framgång i ordinläring. I det dagliga livet finns det ord som inläraren möter och dessa kan vara särskilt betydelsefulla för honom/henne. Ett ord som exempelvis *fackförening* kan förefalla svårt men behovet av ordet styr inläringen. Sammanfattningsvis samspelar de tre faktorerna frekvens, komplexitet samt behov.²¹

Kotsinas anser vidare att det finns strategier för att lära sig ord och fraser i en formell språkinläring, som skiljer sig från hur inläraren lär sig genom att använda dem i direkt kontakt med målspråkstalare. Då den formella inläringen sker finns det många gånger en medveten språkinläring. De olika momenten lärs in i en bestämd följd enligt en kursplan, ett läromedel eller en lärare. Allt är anpassat efter inlärarens egen kunskapsnivå. För en inlärare som har en bristfällig skolbakgrund och studieteknik kan detta sätt att lära sig nya ord och grammatiska regler därför te sig komplicerat.

I den informella inläringen lärs ord och fraser samt grammatik i samband med att situationen kräver det och där finns det inte någon styrd progression. Då använder inläraren sig av de ord och fraser som han/hon uppfattar genom språklig input och använder grammatiska strukturer som han/hon känner till, vilket naturligtvis kan leda till missförstånd av både ord och regler.²²

Tornberg menar att ordinläring är en process som är kreativ i flera led. Först kodas det nya ordet in på ett medvetet sätt för att inläraren senare ska kunna plocka fram det ur minnet. Ordet ska dessutom ses i sin kontext för att han/hon ska kunna använda det i nya former och i andra sammanhang. När inläraren ska minnas någonting på längre sikt kodas ordet in i långtidsminnet. Sedan när det har skett lagras ordet tills han/hon plockar fram det igen. Det betyder således att framplockningen är som en rekonstruktion av vad man kallar inkodning. Detta betyder att inläraren aktiverar de ledtrådar han/hon utnyttjade då han/hon kodade in ordet.²³ Här kan man finna stöd i de välkända sju intelligenserna, som pedagogen Howard Gardner lanserat, vilka är lingvistisk/språklig, logisk-matematisk, visuell-spatial, musikalisk, kroppslig-kinesestisk, inter- och intrapersonell intelligens. Det finns alltid någon som använder sig av någon eller flera intelligenser för att lättare minnas orden.²⁴

2.4 Hypoteser i andraspråksinläring

Jag vill ge en bakgrund till vad som ger framgång i ett andraspråk och i detta avsnitt utgår jag från språkpedagogen Stephen D. Krashens hypoteser. Jag har valt att framhäva den första, fjärde och den femte hypotesen, eftersom jag finner dem mer relevanta för min undersökning. Den sistnämnda hypotesen berör det affektiva filtret som uppsatsen delvis handlar om. Därefter refererar jag till den andraspråksforskaren Roy Ellis' utveckling av en god framgång i ett andraspråk.

²⁰ Kotsinas, 2005:200-203

²¹ Kotsinas, 2005:200-201, 203-204

²² Kotsinas, 2005:205-206

²³ Tornberg, 1997:97

²⁴ Tornberg, 1997:100-101

Krashen med flera forskare skiljer mellan *acquisition*, det vill säga språktilläggnan och *learning*, det vill säga språkinläring. Denna hypotes är den första och ingår i Krashens fem berömda hypoteser i andraspråkstilläggnandet. Enligt den har vuxna förvärvare av ett nytt språk två distinkta och oberoende sätt att utveckla en kompetens i andraspråket. Med det menar han att man som vuxen antingen tillägnar sig ett språk som ett barn gör genom *acquisition* eller att man lär sig genom *learning*. Det förstnämnda är något som görs i en undermedveten process, språkförvärvare är inte alltid medvetna om det faktum att de förvärvar ett andraspråk. Det sistnämnda sättet *learning* innebär att man lär sig genom undervisning och skapar en medveten kunskap och hänvisar till regler och kan prata mer om dem.²⁵

Den fjärde hypotesen berör mer *acquisition* och kallas för inputhypotesen och har enligt Tingbjörn blivit den centrala för Krashen.²⁶ Krashen menar följaktligen att en inlärare som ska förvärva språket ska utsättas för det han kallar för *comprehensible input*. Rätt nivå är således det som ligger precis något över språkinlärarens egna aktuella nivå, vilket han förklarar i en formel ($i + 1$).²⁷ Efter en tid har dock Krashen medgivit, att det inte räcker med att inputen ska vara förståelig utan den ska helst även vara intressant, tillägger Tingbjörn.²⁸

Den femte hypotesen, *Det affektiva filtret*, kräver ett närmare studium. Denna hypotes handlar om språkinlärarens attityder. Själva begreppet *det affektiva filtret* skapades ursprungligen av Dulay och Burt (1977). Krashen utvecklade dock tankegångarna. Forskning under 1970-talet bekräftade att ett antal affektiva variabler relateras till framgång i andraspråkstilläggnandet.²⁹ De flesta av dessa kan placeras i följande kategorier:

1. *Motivation: Performers with high motivation generally do better in second language acquisition (usually, but not always, "integrative")*³⁰
2. *Self-confidence: Performers with self-confidence and a good self-image tend to do better in second language acquisition.*
3. *Anxiety: Low anxiety appears to be conducive to second language acquisition, whether measured as personal or classroom.*³¹

²⁵ Krashen, 1987:10-11

²⁶ Tingbjörn, 1994:103

²⁷ Krashen, 1987:21

²⁸ Tingbjörn, 1994:104

²⁹ Krashen, 1987:31

³⁰ Krashen, 1987:54 "Integrative" motivation refers to the desire to "be like" speakers of the target language.

³¹ Ibid. Krashen använder endast ordet *anxiety* men Tingbjörn utvecklar det desto mer och menar att det kan omfatta osäkerhet, oro och ängslan.

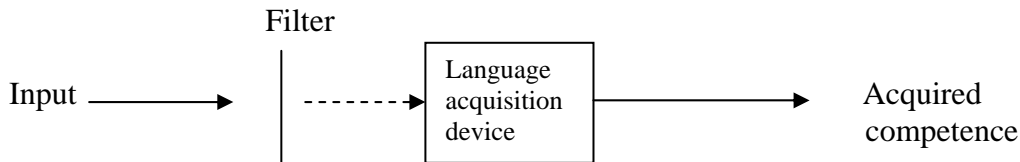

Fig.1 Det affektiva filtret. Figuren visar att förvärvare med högt filter hindrar input från ett andraspråkstillägnande. Förvärvare med optimal input hypotetiskt sett har ett lågt filter. Klassrum som uppmuntrar ett lågt filter är de som befrämjar lågt filter bland de studerande.³²

Hypotesen om *det affektiva filtret* innebär att det pedagogiska målet inte enbart handlar om *comprehensible input* utan även om att skapa en situation som uppmuntrar ett lågt filter. Utifrån detta resonemang jämför Krashen olika undervisningsmetoder inom språk men refererar dock endast till andraspråkforskare inom området, däribland den kanadensiska professorn W. Jane Bancroft som behandlar suggestopedi.³³ Jämförelser visar att suggestopedi tycks vara den metod som var mest gynnsam då det är fråga om att ha så lågt affektivt filter som möjligt, menar Krashen. Han påstår vidare att ytterligare faktorer som påverkar det affektiva filtret som exempelvis klassrumsmiljön, lärarens uppförande och musiken.³⁴

Men grundförutsättningen för god framgång i ett andra språk är att vara mycket motiverad, enligt den australiensiske andraspråkforskaren Roy Ellis. Motivationen kan vara av *instrumentell*, *integrativ*, *resultativ* och *inre* karaktär. Andraspråksinlärare kan givetvis ha en kombination av dessa fyra. Den *instrumentella* motivationen hos andraspråksinläraren har funktionella skäl som att klara ett prov, att få ett bättre arbete eller för att bli antagen vid universitetet. Den *integrativa* motivationen har de anspråksinlärare som är intresserad av folket och dess kultur som representerar målspråket. Det är även möjligt att motivationen är resultatet av inläring. Då handlar det om en *resultativ* motivation. Ellis nämner också att det finns en *inre* motivation. Enligt honom är det möjligt att många inlärare inte har tydliga attityder, vare sig de är positiva eller negativa, till målspråket. Motivation är förvisso ett komplext fenomen.³⁵

³² Stevick, 1976

³³ Krashen, 1987:31

³⁴ Krashen, 1981:144

³⁵ Ellis, 1997:76

3. Suggestopedi

3.1 Ordet suggestopedi

Ordet grundmorfem är *suggest* och kommer från latinets verb *suggero*, *suggessi* eller *suggestum* som således betyder 'att placera', 'att ha med sig', 'att framkalla' eller 'att antyda'. Det är inte den negativa betydelsen av ordet som Lozanov vill använda. Det blir ofta misstolkat i ett flertal språk. För att ordet ska kunna bli rättvist tolkat, anser Lozanov att engelskans *suggest*, det vill säga 'att föreslå' eller 'att erbjuda', ligger närmare ordets betydelse.³⁶

3.2 Bakgrunden till suggestopedin

Suggestopedin tog sin form i Bulgarien under början på 1960-talet och utvecklades av en läkare, hjärnforskare och psykiater vid namn Georgi Lozanov (f. 1926). De första experimenten som gjordes inom suggestopedi låg till grund för hans doktorsavhandling *Suggestopedia and the Outlines of Suggestopedy* 1978. Enligt pedagogforskaren John M Steinberg, gjorde Lozanov ett antal upptäckter, då han använde psykoterapi för patienter, när de kunde känna ångslan över att inte klara av sina arbetsuppgifter. Faktum var, att då patienten fick känna tillit och förtroende i ett klimat, som var positivt terapeutiskt, kunde han/hon lyckas med arbetsuppgifterna. Detta, att tro att man klarar av något, bygger på en ömsesidig förväntan såväl hos klienten som hos psykoterapeuten.

Lozanov experimenterade genom att suggerera klienterna med hjälp av hypnos i början i sin forskning men detta var något som han senare lämnade, eftersom han ansåg att framgång att klara sina arbetsuppgifter skulle kunna fungera med positiva suggestioner ändå, förutsatt att klienten var trygg, avslappnad och kunde lita på terapeuten. Han överförde tankegångarna till pedagogiken. De första undervisningsgrupperna bildades av Lozanov, vars deltagare bestod av bulgarer som skulle lära sig engelska och franska. Året var 1965. Det var en homogen grupp där de utgick från ett gemensamt språk. Utöver detta gjorde Lozanov många andra experiment på individer som hade "hypermensia"³⁷ och forskade mycket kring hur detta utvecklades och ville veta hur vanliga människor kunde ha nytta av hans kunskaper. Lozanov gjorde iakttagelser av hur yogis använde sitt långtidsminne. Det var forskning som bland annat berörde yogatekniker och avslappning. I ett samarbete med en bulgarisk pedagog, musikpedagog och operasångerska vid namn Evalina Gateva, utformade Lozanov suggestopedin i dess nuvarande form även om vissa didaktiska hjälpmedel har ändrats något.³⁸

Lozanov utformade allteftersom tiden gick suggestopedins grundvalar. Dessa är:

1. All kommunikation mellan människor och mental aktivitet är både medveten och paramedveten³⁹ samtidigt.
2. Varje stimulus associeras, kodas, symboliseras och generaliseras.
3. Varje perception är komplex.⁴⁰

³⁶ Lozanov 1983:10

³⁷ Hypermensia är, enligt Steinberg, vad man kallar extraordinär minnesförmåga och förmåga att utföra exempelvis längre matematiska processer under endast kort tid.

³⁸ Steinberg, 1983:26-27

³⁹ Lozanov använder ordet paramedveten. Hädanefter används ordet undermedveten i uppsatsen.

⁴⁰ Lozanov, 1983:17

Inlärningsmiljö och inlärningssätt har betydelse för framgång i ett andraspråk, ansåg Lozanov. Detta visades i ett antal experiment i den suggestopediska undervisningen. Resultaten och rapporterna lämnades vid konferenser och symposier i ett flertal länder på 1970-talet. Hur undervisningsprocessen i kursen är organiserad psykologiskt har större betydelse än studietiden, menar Lozanov. Deltagarna i en kurs i främmande språk studerade 24 dagar. De hade fyra 45-minuterslektioner per dag. Efter kursen rekommenderades deltagarna att läsa dialoghäftet på kvällen och på morgonen. I nedanstående citat kunde följande resultat förväntas av deltagarna i en sådan språkkurs på grund av hans tidigare forskning.

1. Eleverna assimilerar i genomsnitt mer än 90 % av ordförrådet, vilket omfattar 2000 lexikaliska enheter per kurs.
2. Mer än 60 % av det nya ordförrådet används aktivt och flytande i vardags-samtal och resten av ordförrådet har lärts in passivt.
3. Eleverna talar inom ramen för den grundläggande grammatiken.
4. Vilken text som helst kan läsas.
5. Eleverna kan skriva men gör en del fel.
6. Eleverna gör en del fel när de talar, men dessa fel hindrar inte kommunikationen.
7. Uttalet är tillfredsställande
8. Eleverna är inte rädda att tala med utlänningar.
9. Eleverna är angelägna att fortsätta studera främmande språk och om möjligt med samma metod.⁴¹

3.3 Suggestopedins grundprinciper och medel

Anna Cramér som nämndes i inledningen, har gjort sin tolkning av suggestopedins tre grundprinciper och mål på följande sätt:

1. Glädje, trygghet och avspänd koncentration. Trygga och avspända elever som upplever att de kan och lär sig.
2. Aktivering av hela hjärnan och personligheten. Det medvetna och undermedvetna som en enhet. Aktiviteter för båda hjärnhalvorna, balans mellan känsla och intellekt.
3. Frigörandet av reservkapaciteten via kommunikationen och det positiva klimatet i klassrummet.⁴²

De tre olika principerna kan fungera som skilda enheter i undervisningen. De är integrerade och beroende av varandra. Den ena principen är en aspekt av de två andra och tvärtom.⁴³ De två principerna om glädje och avspänd koncentration är en förutsättning för att den tredje principen om reservkapaciteten över huvud taget ska kunna fungera.⁴⁴ Reservkapaciteten kan ses som ett ledord inom suggestopedin. Enligt Lozanov står detta begrepp för att det finns dolda kapaciteter som i huvudsak arbetar i det undermedvetna och som är mycket stora.

⁴¹ Lozanov, 1983:47

⁴² Cramér, 1997:5

⁴³ Lozanov, 2005:72

⁴⁴ Lozanov: 1983:27. I den svenska översättningen står det här en ”icke-ansträngd” koncentration, vilket är avspänd koncentration och det vedertagna ordet inom den suggestopediska terminologin.

För att de suggestopediska principerna ska kunna realiseras bör de olika suggestopediska medlen, såsom de psykologiska didaktiska och artistiska, samspela. Suggestopedin är en kommunikativ undervisningsmetod och därför tar den kommunikativa delen en stor plats i klassrummet. Det är här *de psykologiska medlen* används. Den så kallade 'perifera perceptionen', som Lozanov talar om, omfattar inte bara affischerna som hänger på väggarna utan generellt sett atmosfären i klassrummet, som är inrett på ett konstnärligt sätt. Det är av stor betydelse att den suggestopediske läraren känner till undermedvetna perceptions- och tankeprocesser så att dessa kan användas i undervisningen.⁴⁵

Angående *de didaktiska medlen* krävs det även inom detta område en meningsfullhet i undervisningen. Undervisningsmaterialet måste ligga i kursdeltagarnas intressesfär.⁴⁶ Stoffet är två till tio gånger större än det som planeras att göra för en undervisning som sker på ett traditionellt sätt. När det gäller det suggestopediska synsättet, bearbetas materialet på såväl det medvetna som det undermedvetna planet. Exempelvis uppmärksammar kursdeltagarna de hela fraserna i dialoghäftet, deras kommunikativa aspekt och även vilken roll de spelar i en given situation i livet. Samtidigt förblir uttal, vokabulär och grammatik på ett annat plan och assimileras i ett senare skede.⁴⁷

De artistiska medlen är det som mest har uppmärksamrats beträffande suggestopedi då jag kommit i kontakt med andra pedagoger. Som Lozanov uttrycker det är det "det bästa hjulet" för att få något spontant att bita sig fast i minnet. Dessa inslag såsom att lyssna på musik, att sjunga, måla och rita har en funktion i inlärningsprocessen. De är integrerade i lektionerna och blir en del av helheten. De används i flera syften, bland annat för att kunna skapa en god atmosfär för att minnas och förstå den mest väsentliga informationen som ges under lektionstillfället och som Lozanov uttrycker det i sitt arbete: "to enhance the suggestive set-up for reserves, attitude, motivation and expectancy".⁴⁸

3.4 Musikens funktion i inläring

Att musiken bidrar till människans välbefinnande är känt sedan en längre tid. Redan i antikens Egypten och Grekland använde man musik i terapeutiska och pedagogiska syften, påstår den kanadensiska språkforskaren Jane W. Bancroft. Det har visat sig att musiken har mätbara psykologiska effekter i kroppen, på humöret och personligheten. Att lyssna på musik innebär förändringar i såväl blodflödet som blodtrycket, men även ifråga om kroppshållning, puls, andning liksom allmäntillstånd.

Sedan länge har det i Europa forskats kring vilken musikgenre som är bäst lämpad för avslappning och koncentration. Det har visat sig att det finns en rytm som har blivit som en standardrytm i nästan alla kulturer, och det är den rytm som motsvarar hjärtats slag alltså 70 till 80 slag per minut.⁴⁹

⁴⁵ Lozanov, 1983:11

⁴⁶ Lekvall, 1995:18

⁴⁷ Lozanov, 2005:76

⁴⁸ Lozanov, 2005:77

⁴⁹ Bancroft, 1999:111-113

I den suggestopediska metoden förekommer det så kallade konsertläsningar, en aktiv respektive en passiv konsertläsning. Denna klassiska musik som används i den aktiva konsertläsningen, den första konsertläsningen, är av en mer emotionell karaktär. Då används verk av kompositörer såsom Beethoven, Mozart, Haydn och Tjajkovskij. Dessa musikstycken har en rytm som passar till läsningen, och detta har Lozanov forskat fram tillsammans med sin kollega musikpedagogen Gateva, som nämnts tidigare. Musikverken anses ha den rytm som behövs för att kroppen ska känna sig alert och pigg, alltså 60 – 80 slag per minut.⁵⁰ Tempobeteckningen är av *allegro*-karaktär.⁵¹

Deltagarna följer med i det suggestopediska läromedlet som är utformat i dialogform med målspråket i den vänstra spalten och en översättning på det egna modersmålet i den högra spalten. Deltagarna lyssnar medan läraren läser högtidligt. Lärarens intonation varierar i enlighet med karaktären på musikstycket. Den aktiva konsertläsningen bör inte ta mer än 45-50 minuter enligt Lozanov.⁵² Den franske forskaren i psykologi, Jean Lerège, menar utifrån Lozanovs teorier och erfarenheter att det är viktigt att lärarens röst ska vara mycket klar och distinkt och han/hon ska uttala varje ord på ett tydligt sätt, men dialogen ska ändå framföras på ett spontant sätt.⁵³ Helst ska läraren ändra intonationen på det sista ordet i varje fras annars finns det risk för monotoni. Denna konsertläsning gör läraren stående.

Den passiva läsningen, den andra konsertläsningen, ska följa direkt efter.⁵⁴ Till den används barockmusik av kompositörer som Bach, Corelli, Händel, Telemann och Vivaldi. Rytmerna i denna typ av musik motsvarar 60 slag i minuten och det anses vara det ideala för meditation och avslappning och ger en avspänd koncentration.⁵⁵ Denna lugna musik har tempobeteckningen *largo*.⁵⁶ Vid denna form av konsertläsning sitter läraren ner och dialogen läses på ett mer naturligt sätt och det tar endast tio till 12 minuter.⁵⁷

I båda konsertläsningarna är Lozanov mån om att de två olika hemisfärerna i hjärnan ska kunna arbeta samtidigt. I den första konsertläsningen arbetar den vänstra hjärnhalvan med den lästa texten medan den högra hjärnhalvan arbetar med den hörda texten. I den andra konsertläsningen ansvarar den vänstra hjärnhalvan för det intellektuella, medan den andra hjärnhalvan ansvarar för en mer passiv avlyssning.⁵⁸

Sånger anses främja inläring av ord och fraser och de verkar att ha en positiv effekt på uttal och intonation och motverkar psykologiska hämningar generellt sett. Att sjunga sånger är även minnesförhöjande och därmed en effektiv teknik för att memorera språkmaterial enligt Bancroft.⁵⁹ Sången utgör en del av bearbetningarna av dialogtexterna och är av lexiko-grammatisk karaktär i den suggestopediska undervisningen. Sånger gör att inläringen sker lättare och blir mer varaktig.⁶⁰

⁵⁰ Lozanov, 2005:102

⁵¹ Steinbeck: 1983:32

⁵² Lozanov, 2005:102-103

⁵³ Lerède, 1986:53

⁵⁴ Lozanov, 2005:104-105

⁵⁵ Bancroft, 1999: 115, Gudmundsson, 1992:33

⁵⁶ Gudmundsson, 1992:32

⁵⁷ Lozanov, 2005: 105

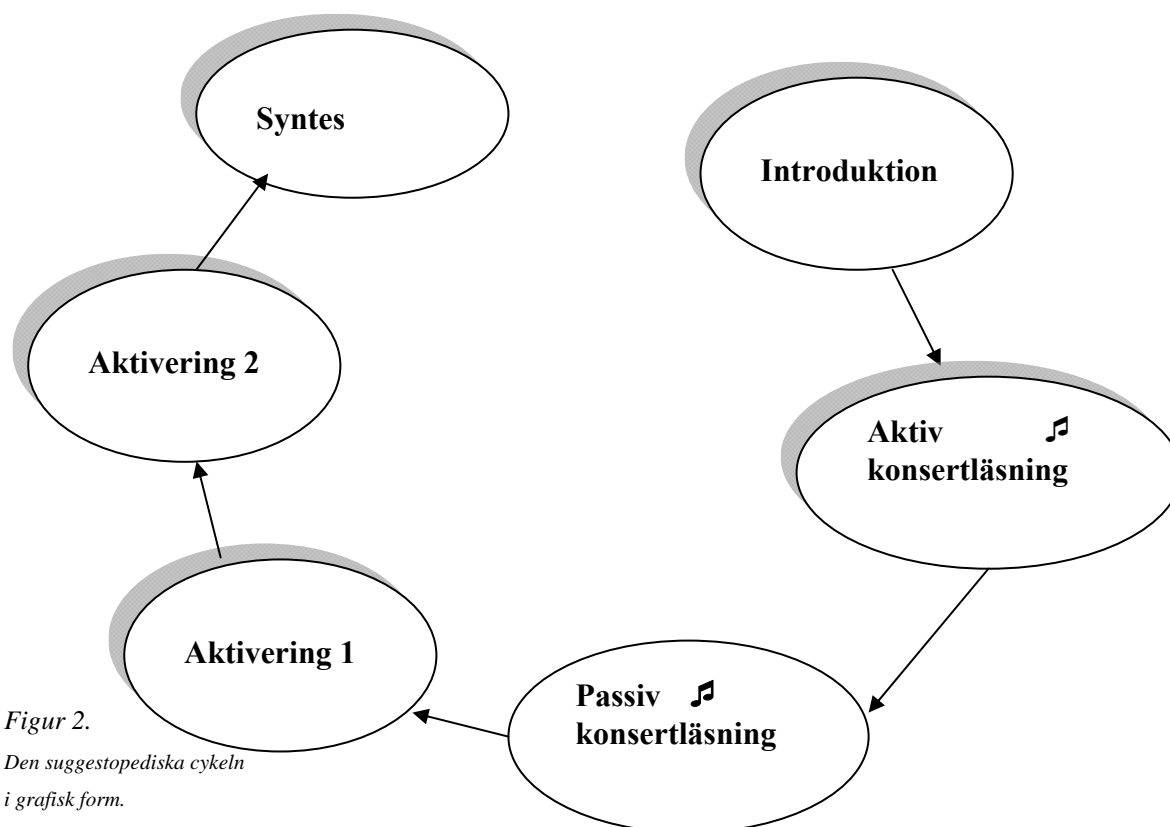
⁵⁸ Lerède, 1986: 53-54

⁵⁹ Bancroft, 1999:59,115

⁶⁰ Lozanov & Gateva, 1983:29, 34

3.4 Den suggestopediska cykeln

Oavsett nivå har den suggestopediska metodiken i språkundervisningen en fast struktur och det är den suggestopediska cykeln. Denna cykel används vid en bearbetning av en ny dialog, då bland annat nya ord och fraser lärs in. För att åskådliggöra detta använder jag nedanstående bild med förklaringar från Cramérs utbildning inom suggestopedi-akademin. På såväl nybörjar- som fortsättarnivå behandlas varje enskild dialog efter denna modell. Då min uppsats rör ordinläring vill jag i förklaringarna till de enskilda momenten kommentera hur orden vävs in i den suggestopediska cykeln.

Figur 2.
Den suggestopediska cykeln
i grafisk form.

Introduktion. Då ett innehåll i en dialog ska introduceras kan det ske på olika sätt. Här kan de nya orden och fraserna flätas in, vilket bäddar för en förståelse hos deltagaren. Introduktionen bör vara så fantasifull som möjligt.

Konsertläsning 1 och **Konsertläsning 2** som jag tidigare har beskrivit i avsnitt 3.3.

Aktivering 1 Texten bearbetas på olika sätt, genom olika typer av spel och andra aktiviteter. Idén med detta moment är att arbeta med språket utan att direkt analysera det. Momentet har en mer holistisk karaktär. Deltagaren säger orden och fraserna med stöd i texten.

Aktivering 2 Nu används inte texterna utan deltagarna experimenterar själva i rollspel och konversation eller spel och lekar.

Syntes En sådan kan se olika ut. Det kan vara dialogen som är omskriven till prosatext där det nya ordförrådet och fraserna finns i en omstuvad form. Någon översättning ges inte vid detta tillfälle. Men det kan även vara ett rollspel.⁶¹

3.5 Det suggestopediska läromedlet

Att redogöra exakt för hur ett suggestopediskt läromedel ska vara både till innehåll och form är relativt omfattande så jag har valt ut det som särskiljer mest från ett traditionellt läromedel. Vissa kompletteringar ges i detta avsnitt för att beskriva läromedlet som används i *Försöksgruppen*. En grundtanke i ett suggestopediskt läromedel är att sträva mot att få en sådan balans i det talade språket som behövs i vardagen samt att skriftspråket ska avspegla landets och folkets kultur och språk. Läromedlet ska således bygga på suggestopedins grundprinciper och medel enligt Lozanov.⁶²

Det som skiljer dialoghäftena mest från traditionella läroböcker är att de har texter på målspråket i en vänsterspalt och en översättning på deltagarens eget modersmål i högerspalten. Översättningen görs radvis - och ska ligga så nära frasernas betydelse som möjligt. Hela fraser kan således läras in. Kursdeltagaren kan se vad frasen betyder i dess kontext och använda avancerade fraser redan på initialstadiet.

Ett annat särskiljande inslag är mängden stoff, cirka 800 nya ord och en stor del grammatik i ett nybörjarmaterial. Lozanov och Gateva menar att man på så vis tillvaratar de suggestiva karaktärerna vid det första mötet. Kursdeltagaren får en stor frihet att välja ord och uttryck, samtidigt som de lär sig grammatiska former. Vid de följande lektionerna ska andelen nya ord och ny grammatik minska för att det ska kännas lättsamt i språkinläringen. Det finns understrykningar i läromedlet och det är främst för att ledsaga kursdeltagaren att lära in högfrekvent vokabulär men även för att visa att de olika orden är beroende av varandra inom grammatiken. Satser kan vara skrivna så att de blir utbytbara. Härvidlag drar man nytta av strukturer som får en naturlig, kreativ och god effekt.

Det läggs även stor vikt vid att läromedlet ska vara estetiskt vackert. Ett flertal konstnärliga målningar av den nya kulturens konstnärer läggs in i texthäftena.⁶³ Illustrationerna i dialoghäftena som används som läromedel i *Försöksgruppen* är exempelvis hämtade från svenska konstnärer såsom Carl Larsson och Anders Zorn.

Läromedlet kan gynna olika lärstilar utifrån Gardners definition, som nämndes tidigare. Ett undantag i detta sammanhang är den interpersonella lärstilen. Den suggestopediska texten berör även människans fem sinnen. Det kan vara fraser såsom ”Det doftar gott av mandariner” och ”Det är vår i luften” som förekommer i dialoghäftena i *Försöksgruppen*.⁶⁴

Det är viktigt att påminna deltagarna om att läsa litet i dialoghäftet före sänggåendet och helst litet på morgonen. Men texten ska inte studeras intensivt för då är det risk att en ansträngningsprocess sätts igång och då går den suggestopediska tanken förlorad. Deltagarna ska lära sig utan direkt ansträngning.⁶⁵

⁶¹ Cramér, 1997:8-10

⁶² Lozanov & Gateva, 1983:70

⁶³ Lozanov & Gateva, 1983:70

⁶⁴ Dialog 1 och 2 som ges i *Försöksgruppen*

⁶⁵ Steinberg, 1983:33

4. Metod

4.1 Uppläggnig av undersökningen

Utbildningen i Svenska för invandrare är indelad i tre studievägar; Sfi 1, Sfi 2 samt Sfi 3 enligt Skolverkets förordningar. Den enskilde deltagaren får en möjlighet att studera på sin nivå utifrån sin bakgrund, sina mål och förutsättningar. Skolbakgrund och studievana har betydelse, och helst ska en kartläggning göras för att deltagaren ska kunna studera på rätt nivå. Sfi 3, som undersökningen bygger på, riktar sig mot deltagare som är studievana från sitt hemland. Sfi 3 består av två kurser, C och D-kurs. C-kursen är för deltagare som befinner sig på nybörjarnivå. Men även deltagare som studerat Sfi 1 och/eller 2 ska kunna ges möjlighet att fortsätta sina studier i C-kursen.⁶⁶

Under våren 2009 deltog 49 kursdeltagare som studerar C-kursen inom ämnet Sfi, Svenska för invandrare, i min undersökning om ordkunskap i svenska språket.

Undersökningen gjordes i tre mindre kommuner i Västsverige. Det var inte någon av dessa skolor som var belägen i något invandrartätt område. För samtliga grupper har Komvux stått som huvudman och ansvarat för utbildningen.

Testen var uppdelade på fyra tillfällen. Av de 49 kursdeltagarna var det endast 17 som deltog vid samtliga tillfällen. För att få ett så bra underlag som möjligt har jag valt att ha med de deltagare som närvarat vid minst tre testtillfällen. Deltagare som endast närvarat en eller två gånger har jag valt bort, då jag vill följa studiet för varje deltagare under en längre period och analysera de olika gruppernas utveckling i ordkunskap. Undersökningen är därmed baserad på 32 informanter. Det bör nämnas i sammanhanget att Sfi inte kräver obligatorisk närvaro, såvida inte kursdeltagaren erhåller studiestöd från CSN, vilket erbjuds deltagare som ej genomgått motsvarande grundskola i sitt hemland.

Testen gjordes under en fyraveckorsperiod men på olika dagar. Jag ansåg att det var av stor betydelse att jag deltog vid introduktionen så att förfarandet vid testen gjordes på samma sätt. Detta skulle kunna ge kursdeltagarna likadana förutsättningar. Vid introduktionen av testerna uppgav kursdeltagarna sådant som kan tjäna som ett stöd för undersökningen, så kallade demografiska frågor. Dessa besvarades i form av blanketter med frågor om exempelvis deras bakgrund, kön, ålder, modersmål, kunskaper i andra språk, studieår i hemlandet samt vistelsetid i Sverige.⁶⁷ Utöver detta fick samtliga fylla i en enkät vars svar jag kommer att redogöra för i följande avsnitt. Enkäten Jag uppmärksammade dem på att det rådde anonymitet, vilket innebar att de inte skulle uppge namn vare sig på testen, frågorna om deras bakgrund eller enkäterna, utan att de endast skulle få en siffra som de kunde använda sig av vid samtliga testtillfällen för att jag skulle kunna följa deras utveckling i undersökningen.

4.2. Konstruktion av testerna och enkätfrågorna

Testet bestod av en A-del med multiple choice och en B-del som bestod av så kallade luckmeningar, det vill säga att en mening hade ett ord utelämnat där deltagaren uppmanades att fylla i rätt ord. B-delen kan ses som mer utslagsgivande då multiple choice innebär 25 % chans att gissa sig till ett rätt svar. A-delen gav 22 maximala poäng

⁶⁶ www.skolverket.se

⁶⁷ Se Bilaga 4.

medan B-delen gav 8 poäng. De var inte tänkt att de fyra testen skulle ha olika svårighetsgrad. För att vara så objektiv som möjligt vid urvalet av ord, lät jag en före detta kollega konstruera testen för samtliga vokabulärtest.

Idéerna för utformningen av testen hämtade provkonstruktören från ett projekt, det så kallade Tröskelnivåprojektet, som gjordes under den dåvarande Skolöverstyrelsen i anslutning till Europarådets språkprojekt ”Modern Languages” i början på 1980-talet. I korta drag anses ”Tröskelnivån” vara den språkliga nivå, som en invandrare behöver ha ”för att kunna tillfredsställa sitt kommunikativa behov på svenska.”⁶⁸

Vid valet av testord utgick provkonstruktören från Tröskelnivån, språkfunktioner, allmänna och särskilda begrepp. Med språkfunktioner menar Bengt Sandström sådant som anger för vilka syften och på vilket sätt vi använder språket, medan begreppen mer handlar om den inre byggnaden i yttrandet.⁶⁹ Begreppen i sin tur delas upp i allmänna och särskilda begrepp. Han menar vidare att de allmänna begreppen förekommer i nästan alla sammanhang som exempelvis tid och plats. De särskilda begreppen däremot förknippas med särskilda områden och även situationer. Det kan vara sådant som rör exempelvis arbete, trafik och matlagning.⁷⁰

Testorden valdes från Tröskelnivåns ordlista samt bland frekventa ord som förekommer i Sfi-undervisning. För provkonstruktören gällde det att välja ut ord som skulle kunna vara lämpliga för kursdeltagare som var färdiga med C-nivån. Det var alltså ord som används utifrån språkfunktionernas principer, som nämndes i ovanstående stycke. Även de allmänna begreppen som behandlades valdes ut på samma sätt. Däremot finns inte särskilda begrepp med i Tröskelnivån, då läraren hänvisas till att själv ta upp sådana ord som gruppen tänker arbeta med. Provkonstruktören valde ut ord inom områden som arbete, fritid, hälsa, bostad, skola och utbildning. Dessa ämnesområden förekommer ofta i läromedel inom Sfi. Därefter valdes ord ut från läromedel såsom *Goda Grunder*, + 46 och de suggestopediska dialoghäftena.⁷¹ Detta eftersom *Goda grunder* och + 46 står för ett basordförråd och de suggestopediska läromedlen har ett basordförråd men även ett ordförråd som tillägnas på mer avancerad nivå som D-nivå. Vid rättning har jag förbisett smärre fel i grammatik och stavning, om ordet inte har fått en annan innebörd.

Ord som hör ihop med grammatik har undvikits, som exempelvis possessiva pronomen, där *min*, *mitt* och *mina* bestäms efter om substantivet är i utrum eller neutrum. Vanliga frågeord som *varifrån*, *hur* och *hur långt* finns dock med. Även prepositioner har tagits med som exempelvis *intresserad av* och en *lägenhet på*, för att kunna se om deltagaren behärskar hela fraser och meningar och inte enbart ord utan sammanhang. Om man har en lucka och inte några alternativ måste man kunna ordet. Det kan nämnas att provkonstruktören inte har fokuserat på någon särskild ordklass.

Angående enkäten ställde jag själv sådana frågor som jag ansåg var relaterade till Krashens definition av det affektiva filtret; *motivation* och *ångest*, men även *atmosfären*

⁶⁸ Tröskelnivå, 1981:40

⁶⁹ Bengt Sandström arbetade som Sfi-lärare inom dåvarande AMU då projektet gjordes.

⁷⁰ Tröskelnivå, 1981:127-128

⁷¹ *Goda Grunder* gavs ut av Folkuniversitetets Förlag på 1990-talet, +46 ges ut av Liber Förlag och har reviderats flera gånger, *Dialoghäftena* 1 – 4 är skrivna för Sfi-deltagare som undervisas med den suggestopediska metoden i Försöksgruppen.

i gruppen utifrån Lozanovs tankegångar om det positiva klimatet.⁷² Jag valde däremot bort att ställa frågor rörande *självförtroende*, då jag i en annan undersökning vid Göteborgs universitet fann ordet för komplext att svara på, vilket vållade problem för deltagarna och jag fann att det näst intill var omöjligt att tolka deras svar.⁷³ Istället för *ångest* valde jag olika gradering av *avspändhet*.

Jag ställde även frågor angående *läromedel*, *arbetsmetoder* och *hemförhållanden*. Med hemförhållanden menar jag det antal timmar de studerande tillägnar sig svenska språket i form av hemläxor men även då de exempelvis lyssnar på radio, ser på tv eller läser tidningar. Frågan om *arbetsmetoder* rörde deltagarnas aktiviteter i klassrummet men även deras attityder till metoderna, då jag anser att dessa har en betydelse i all inläring. Frågor om eventuellt arbete eller språkpraktik fanns också med i enkäten.

4.3 Kontrollgrupperna och försöksgruppen

Ambitionen var att ha ett underlag som motsvarade lika lång studietid och liknande studiebakgrund hos de studerande. Detta för att förutsättningarna ska kunna vara jämförbara. Ett flertal olika anordnare i olika kommuner kontaktades för att genomföra undersökningen. Det var två av fem utbildningsanordnare som var beredda att delta.

Kontrollgrupp 1 startade sin Sfi-utbildning i november 2008, medan både *Kontrollgrupp 2* och *Försöksgruppen* påbörjade sina studier i januari 2009. I samtliga grupper förekom kontinuerlig intagning vilket onekligen påverkar en grupps intensitet och atmosfär. I de kommande avsnitten kommer jag att redovisa varje enskild grupps bakgrund gällande könsfördelning, skolbakgrund, ålder, modersmål, kunskap i andra främmande språk, vistelsetid i Sverige, språkpraktik, motivation, atmosfär i klassrummet, avspändhet, kursmaterial, arbetsmetoder samt hemförhållande beträffande studietid och eventuell flyktningbakgrund. Detta för jag anser att det är av stor vikt för att kunna analysera resultaten av testerna.

Av *Kontrollgrupp 1* deltog totalt 18 kursdeltagare men endast sex var närvarande vid samtliga testtillfällena vilket resulterade i ett stort bortfall närmare 66 %, vilket är ett klen underlag. Då jag har valt att ha ett större underlag för undersökningen har jag använt mig av deltagare som har deltagit vid minst tre testtillfällen i samtliga grupper. Det innebär ett mycket mindre bortfall, endast, 28 % i denna grupp. 13 kursdeltagare var då närvarande.

Kontrollgrupp 2 hade lika stort antal deltagare från början men efter bortfall återstod det 12 och det är utifrån dessa jag gör sammanställningen av resultaten. Denna grupp hade det största bortfallet, cirka 33,5%

I *Försöksgruppen* var det ett mindre antal än i kontrollgrupperna från början vilket innebar att det kunde finnas risk för ett större bortfall. Efter beräkningar var sju av elva kursdeltagare närvarande. Bortfallet i denna grupp beräknades vara cirka 27%.

⁷² Se bilaga 3.

⁷³ Specialarbete 1p, Institutionen för pedagogik, Göteborgs universitet, 1995

4.3.1 Kontrollgrupp 1

I *Kontrollgrupp 1* utgår jag således från 13 deltagare. Beträffande könsfördelningen i denna kontrollgrupp var majoriteten män, åtta respektive fem kvinnor. Åldern hade en spridning mellan 17 och 45 år vilket ledde till en genomsnittsålder på 29 år. Modersmålet var varierande; albanska, arabiska, kurdiska, persiska, somaliska, spanska, tagalog, thailändska och ungerska var representerade. Av deltagarna var det tre som hade persiska som gemensamt modersmål, två hade ungerska och två hade kurdiska som modersmål visserligen, men två olika dialekter - sorani respektive badinan. Mer än hälften av informanterna var således vana vid ett annat skriftspråk än det latinska. Hälften uppgav att de behärskade andra språk någorlunda utöver det egna modersmålet. En deltagare uppgav att han/hon behärskade flera språk såsom arabiska, holländska och tyska. En annan deltagare behärskade rumänska och tyska i såväl i tal som skrift. Det var inte någon av de tillfrågade som var yrkesverksam eller har/hade varit ute på språkpraktik utan studerade Sfi på heltid. Språkpraktik är något som erbjuds deltagare som studerar C-nivå.

Det visade sig vara en enorm spridning gällande antal år i skolbakgrunden. Två deltagare hade relativt kort studiegång i sitt hemland, fem respektive sex år. Två deltagare uppgav att de studerat endast åtta år i skolan. Fyra deltagare hade studerat 12 år medan en deltagare uppgav 13 år. Endast tre uppgav att de studerat 16, 17 respektive 18 år i skolan. Om det rörde sig om studier på universitetsnivå uppgavs däremot inte.

Vistelsetiden i Sverige var även den varierande i denna grupp. Då det förekom kontinuerlig intagning fanns det deltagare som tillbringat från mindre än tre månader upp till ett år på Sfi. Tre deltagare hade vistats i det nya hemlandet endast tre månader, tre uppgav fyra månader, fem uppgav ett halvår medan en uppgav tio månader och en annan uppgav ett år. Det kan nämnas att två deltagare i denna grupp hade flyktingbakgrund.

4.3.2 Kontrollgrupp 2

I denna grupp utgår jag från 12 kursdeltagare. I *Kontrollgrupp 2* bestod majoriteten av kvinnor. Endast en man fanns representerad. Åldersmässigt befann sig de flesta deltagarna i den yngre medelåldern, 34-39, utom en deltagare som var 22 år och en annan deltagare som var 57 år. Genomsnittsåldern låg på 38 år. Även i denna grupp var modersmålet varierande såsom afrikaans, engelska, dariska, litauiska, persiska, tagalog, thailändska och tyska. Tre deltagare hade ett gemensamt språk, thailändska, medan tre andra deltagare hade engelska som modersmål. Däremot var kunskaperna tämligen blygsamma i övriga språk, om man med detta menar att behärska ett främmande språk i såväl tal som skrift. Det var endast fyra deltagare som uppgav att de behärskade andra språk utöver det egna modersmålet. Av dessa kunde en deltagare tala arabiska, en annan ryska och två uppgav engelska. Däremot kunde flertalet kommunicera på engelska, persiska och spanska men det var inte någon som behärskade det skriftliga inom de olika språken. Däremot uppgav en deltagare att han/hon endast kunde skriva på engelska. De resterande fyra deltagarna hade ringa eller inte några kunskaper i andra språk. Två deltagare hade flyktingbakgrund även i denna grupp.

Vistelsetiden i Sverige varierade även i denna grupp. En deltagare uppgav fyra månader, två andra uppgav nästan ett halvår medan de flesta uppgav mer än ett halvår. En annan uppgav 18 månader medan en hade tillbringat fyra år i Sverige.

Kontrollgrupp 2 har i genomsnitt varit den längsta tiden i Sverige av samtliga tre. Av de 12 var det enbart två som var yrkesverksamma, medan två haft språkpraktik. Skolbakgrunden var varierande. En uppgav att han/hon avklarat nio år, vilket enligt min tolkning motsvarar den svenska grundskolan, två uppgav 10 år, fem uppgav 12 år, vilket motsvarar gymnasieskola, medan de resterande två uppgav att de hade längre skolbakgrund, 14 respektive 16 år.

4.3.3 Försöksgruppen

Försöksgruppen baseras på sju deltagare. Gruppen bestod av två män och fem kvinnor och åldrarna varierade mellan 25 och 49 år. Genomsnittsåldern var 32 år. Även deras modersmål var av skilda slag, liksom de övriga gruppernas. En deltagare hade engelska som modersmål, en hade spanska som modersmål, de övriga hade språk som väsentligt skiljer sig från svenskan som arabiska, indonesiska, polska och kinesiska som modersmål. Nästan samtliga hade dock studerat ett annat språk förutom sitt modersmål. Tre av dessa sju kunde behärska engelska språket i såväl tal som skrift. Två av dessa kunde behärska franska på samma sätt. En utav dessa två uppgav att han/hon utöver modersmålet någorlunda behärskade grekiska, tyska och italienska. En uppgav att han/hon kunde både skriva och tala på kinesiska. Någon kunde endast skriva på franska och någon annan uppgav att han/hon endast hade ringa kunskaper i engelska både i tal och skrift.

Vistelsen i Sverige varierade i tidslängd. En uppgav att han/hon levtt i Sverige i fyra år men arbetat periodvis i sitt hemland, en annan uppgav ett år, tre uppgav ett halvår medan en uppgav att han/hon endast bott i Sverige fyra månader. Det kan nämnas att inte någon av dessa deltagare hade flyktingbakgrund. Skolbakgrunden varierade från 9 till 17 år totalt. Två uppgav nio år totalt, medan någon annan uppgav tio år sedan uppgavs 12, 13, 16 respektive 17 år. Det var inte någon i gruppen som var eller hade varit yrkesverksam i Sverige.

5. Resultat

5.1 Inledning

I detta avsnitt redovisas resultaten av vokabulärtesten veckovis och gruppvis. Gruppens medelvärde, medianvärde, typvärde samt det maximala respektive minimala antalet poäng är sammanställda och analyseras. Den ljusblå färgen avser *Kontrollgrupp 1*, den cerisa färgen *Kontrollgrupp 2* medan den ljusgula är *Försöksgruppen*. Efter resultaten visas ett kurvdiagram över medelvärdet i respektive grupp och en sammanfattning av analyserna för att söka förstå skillnaderna.

Efter testresultaten återges de bakomliggande faktorer som ingår i det affektiva filtret såsom *motivation*, *atmosfär*, *avspändhet* samt hur informanterna tilltalas av *arbetsmetoderna* i klassrummet.

Tabellerna i varje avsnitt visar den maximala poängen som kan uppnås, vilket har markerats med max, den högsta respektive lägsta poäng, medelvärde, medianvärde samt typvärde. Den sammanlagda summan av resultaten har sammanställts i den högra spalten och har markerats med Σ . *Kontrollgrupp 1* redovisas först bland resultaten, därefter *Kontrollgrupp 2* och slutligen *Försöksgruppen*.

5.2 Resultat av vokabulärtesten

Kontrollgrupp 1

	Vecka 1	Vecka 2	Vecka 3	Vecka 4	Σ
max	30	30	30	30	120
högst	22	22	22	26	92
lägst	8	7	11	11	37
medel	15,1	15,2	18,8	20	69,1
median	15	16	20	21	18
typvärde	-	13	21	21	21

Tabell 1. Testresultat (maximala poäng, högsta- och lägsta poäng, medel- och medianvärde samt typvärde) per vecka i *Kontrollgrupp 1*.

Värdena är räknade på 13 informanter i *Kontrollgrupp 1*. Denna grupp utgör den största av samtliga tre grupper. Av den maximala poängen 120 är medelvärdet 69,3 poäng, vilket är 57 % rätt. Generellt sett stiger medelvärdet vecka efter vecka, bortsett från de två första veckorna då det ligger näst intill stilla. Under de fyra veckorna ökar informanternas ordförråd från ett genomsnitt på 15,1 till 20,2 vilket är en ökning med fem poäng.

Medianvärdet är 18 poäng. Typvärdet varierar under veckorna. Den första veckan är det spridda resultat. Andra veckan är typvärdet 13 medan det i tredje och fjärde veckan är 21 poäng. Totalt under alla testtillfällena är typvärdet 21.

Det verkar således finnas en stor spridning bland informanterna kunskapsmässigt, men då får man beakta en faktor såsom kontinuerlig intagning, vilket kommer att diskuteras i analysen av resultaten. Den högsta poängen (92) uppnås av en informant medan den lägsta poängen (37) presteras av en annan efter fyra veckor. Vb, det vill säga variationsbredden är därmed 55 poäng.

Resultat Kontrollgrupp 2

	Vecka 1	Vecka 2	Vecka 3	Vecka 4		Σ
max	30	30	30	30		120
högst	22	25	27	27		101
lägst	11	12	14	17		54
medel	18	20	20	23		81,2
median	19	20	21	24		21
typvärde	-	23	21	-		21

Tabell 2. Testresultat (maximala poäng, högsta- och lägsta poäng, medel- och median - värde samt typvärde) per vecka i Kontrollgrupp 2.

I denna kontrollgrupp är värdena baserade på 12 informanter. Det gäller dock att ha i åtanke att det endast deltog sju informanter under den fjärde veckan, vilket var den sista veckan då undersökningen gjordes. Såväl i denna grupp som i *Kontrollgrupp 1* ökar informanternas vokabulär. Medelvärde ökar från 18,3 poäng första veckan till 23 när undersökningen avslutades, och således är resultatet bättre än i *Kontrollgrupp 1*. Av den totala summan 120 poäng åstadkommer denna grupp 101 poäng, alltså tio procentenheter bättre än den första kontrollgruppen, som hade 92 poäng.

Medianvärdet ökar för varje vecka från 19 poäng till 24, vilket är sex poäng.

I denna kontrollgrupp råder dock inte alls samma spridning mellan den högsta och lägsta poängen. Det finns inte någon informant som understeg tio poäng. Av den maximala summan på 120 poäng visar det sig att en informant har uppnått 101 poäng, medan en annan informant har 54 poäng, Variationsbredden är därmed 47 poäng. Denna grupp är den mest homogena ifråga om resultaten av vokabulärtesten hittills.

Typvärdet de olika veckorna skiljer sig något åt. Den första veckan är det 17 poäng, den andra veckan är det 23 poäng, den tredje veckan hamnar typvärdet på 21 poäng medan det den fjärde veckan inte finns något typvärde. Det som kan noteras är att två informanter hamnar under 20 poäng medan de resterade hamnar över 20 poäng. Typvärdet under samtliga veckor är 21.

Resultat Försöksgrupp

	Vecka 1	Vecka 2	Vecka 3	Vecka 4	Σ
max	30	30	30	30	120
högst	27	29	29	29	114
lägst	12	11	11	14	48
medel	16,4	18,7	18,7	21,2	75,5
median	14	18	18	20	18
typvärde	12	-	-	29	29

Tabell 3. Testresultat (maximala poäng, högsta - och lägsta poäng samt medel- och medianvärde samt typvärde) per vecka i Kontrollgrupp 3

Försöksgruppen består av sju informanter. Dessa deltog samtliga veckor bortsett från den sista veckan då det endast deltog sex stycken.

Liksom i de båda kontrollgrupperna stiger medelvärdet under de fyra veckorna med fem poäng. Det totala medelvärdet är 75,5 poäng vilket är 63%. Medianvärdet börjar på 14 poäng och ligger stilla under vecka två och tre, men hamnar på 20 poäng den fjärde och sista veckan. Det genomsnittliga medianvärdet ligger på 18 poäng.

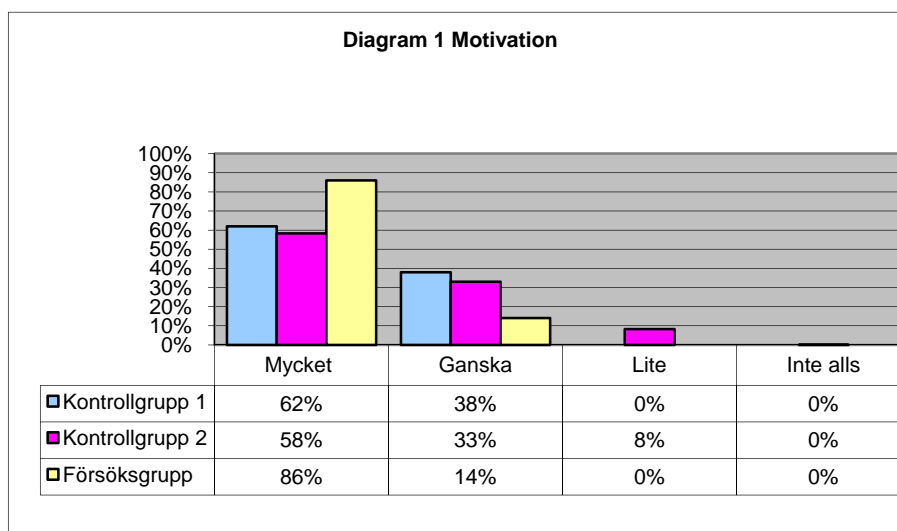
I *Försöksgruppen* är variationsbredden 66 poäng, då den högsta poäng någon uppnår är 114 poäng medan den lägsta är 48 poäng. Denna grupp har därmed den största variationsbredden. Den informant som uppnår det bästa resultatet studerade i *Försöksgruppen*. Det kan tilläggas att det inte är någon som har haft under 10 poäng vid något testtillfälle.

Typvärdet är 29 poäng. Under tre av de fyra veckorna är det en och samma informant som uppnår 29 poäng varje vecka enligt bilaga 9. Det bör nämnas att det inte är karakteriserande för hela gruppen.

5.3 Det affektiva filtret i respektive grupp

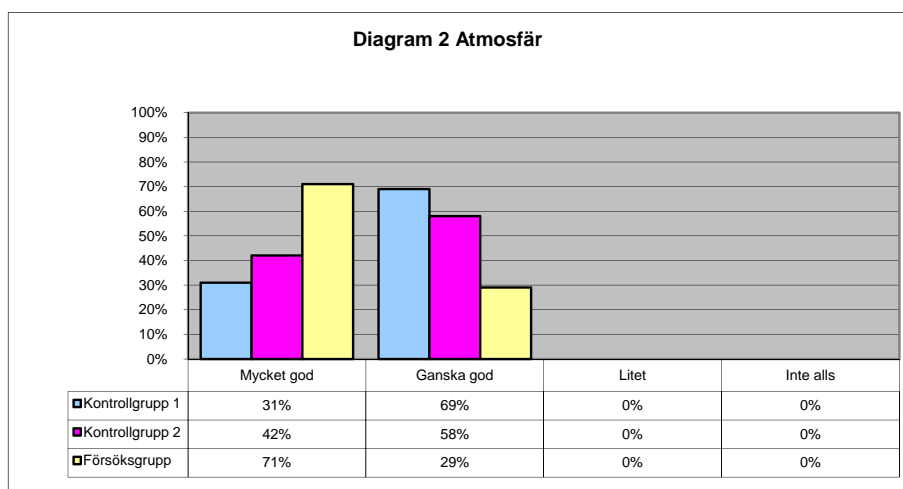
För att tydligt visa enkätsvaren och jämföra dem har jag valt att göra detta för samtliga grupper i ett stapeldiagram under aktuell kategori. De olika graderingarna i svaren har jag angivit på x-axeln i diagrammet. Procentsatserna har angivits på y-axeln. De olika färgerna på staplarna representerar vilken grupp det är, som jag redogjort för tidigare. Det gäller att beakta att underlaget är beräknat på ett ojämnt antal informanter i respektive grupp, men för att ändå ge en någorlunda rättvis bedömning har jag sammanställt svaren i procentsatser. Jag har valt att sammanställa vilka aktiviteter som förekommer i en text. Detta gäller även hemförhållanden, det vill säga, hur många klocktimmar per vecka de studerar svenska hemma.

Motivation

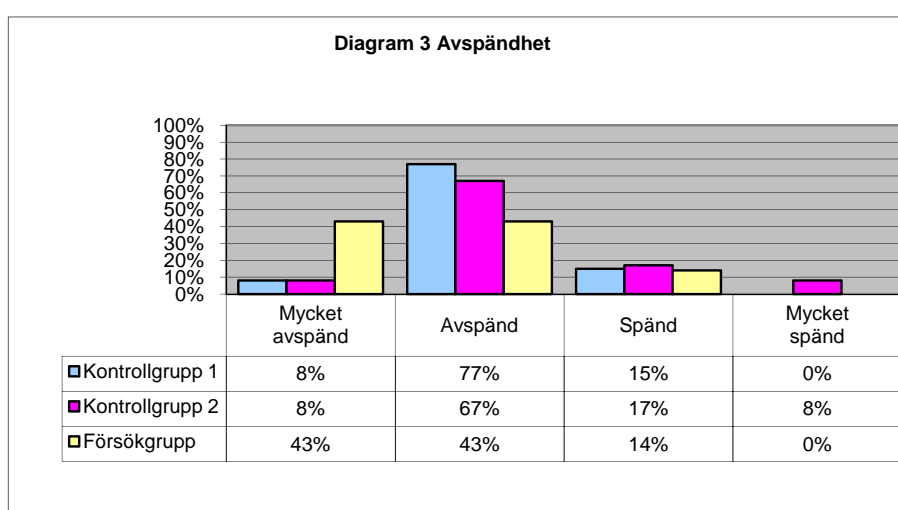
Av diagram 1 att döma är de flesta informanterna i samtliga grupper mycket motiverade att lära sig svenska, endast ett fåtal anser sig vara ganska motiverade och endast en anser sig vara litet motiverad. Bara en liten andel uppger att han/hon är lite motiverad, 8 %, vilket innebär en person, vilket är ytterst blygsamt. Huruvida motivationen är av instrumentell, integrativ, resultativ eller inre karaktär hos de enskilda informanterna får vi dock inte veta, då jag inte ställde sådana frågor. *Försöksgruppen* skiljer sig relativt markant från de båda kontrollgrupperna då det gäller att vara mycket motiverad. Anledningarna kan vara av skilda slag vilket jag kommer att lämna till analysen och diskussionsavsnittet, 5.6. *Kontrollgrupp 2* har även en större spridning mellan de olika graderingarna, än vad *Försöksgruppen* har.

Atmosfär

Att det råder en mycket god eller relativt god atmosfär i samtliga grupper kan man se i diagram 2, men intressant i sammanhanget är att i *Försöksgruppen* anser 70 %, att atmosfären är mycket god jämfört med *Kontrollgrupp 1* där endast 31 % gett detta svar. Den gruppen i sin tur toppar desto mer i nästa gradering, en relativt god atmosfär. *Kontrollgrupp 2* hamnar i ett mellanläge mellan båda två graderingarna, men de flesta svarar ändå att atmosfären är ganska god. En tredjedel av *Försöksgruppen* upplever en tämligen god atmosfär. Det är inte någon informant i någon grupp som uttrycker att han/hon känner av en dålig atmosfär.

Avspändhet

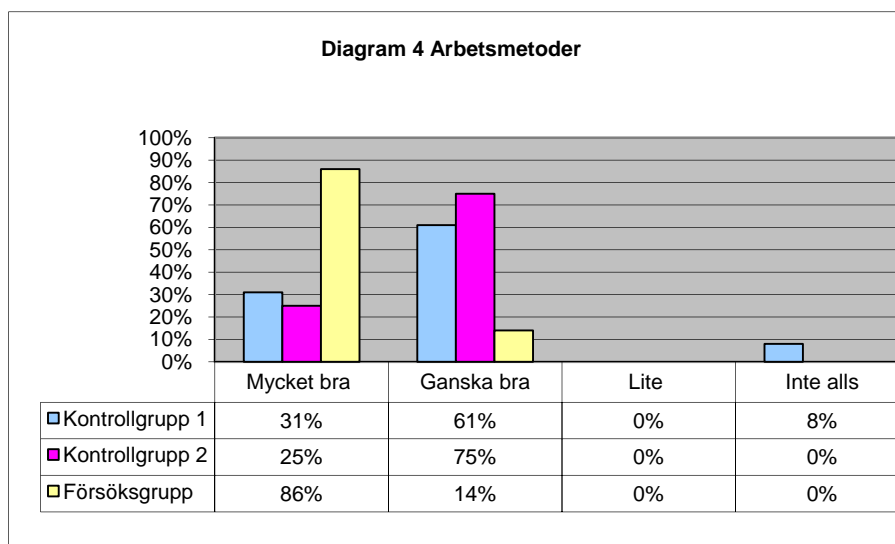

Trots att *Försöksgruppen* är mycket motiverad och finner atmosfären mycket god är det ändå bara tre som upplever att de är mycket avspända. En lika stor andel uppger att de

är avspända. Det skiljer sig dock väsentligt från de övriga grupperna. 14 % av de tillfrågade i *Försöksgruppen* är spända men det är ändå för mycket då den suggestopediska pedagogiken ska karakteriseras av en avspänd undervisningssituation. Härvidlag handlar det om en person om vi ska se till antalet. Detta är något som jag kommer att utveckla i diskussionsavsnittet. Däremot är det inte någon som upplever att han/hon är mycket spänd.

I *Kontrollgrupp 1* svarar en liten procentandel att de är mycket avspända. Graderingen avspänd är dock välrepresenterad i och toppar därmed övriga grupper. Även i denna grupp upplever en liten del att de är spända, dock endast en procentenhet mer än *Försöksgruppen*, vilket är marginellt. *Kontrollgrupp 2* förefaller vara den grupp som upplever sig mest spänd. Informanterna fördelar sig på alla fyra graderingar. Även mycket spänd finns med; men bara en procent vilket är en peson.

Arbetsmetoder

I diagram 4 redogörs för attityderna till arbetsmetoderna i undervisningen samt antalet timmar var och en ägnar sig åt språket utanför klassrummet.

Enligt diagrammet är samtliga grupper överens om att arbetsmetoderna tilltalar dem. *Försöksgruppen* skiljer sig väsentligt från de båda kontrollgrupperna. Den största andelen i *Försöksgruppen* upplever att metoderna är mycket tilltalande, medan en liten andel upplever att metoderna är relativt bra. Det är en ytterst liten procentandel, motsvarande en person, som visar sitt missnöje med arbetsmetoderna och denne finns i *Kontrollgrupp 1*.

Vilka aktiviteter som pågår i de olika grupperna på lektionerna skiljer sig markant, och det är även intressant att undersöka hur den enskilde informanten uppfattar vilken aktivitet som försiggår. Detta diskuterar jag mer i detalj i avsnitt 6.

I *Kontrollgrupp 1* finns det inga entydiga svar på frågan vilka aktiviteter som försiggår i undervisningen förutom grammatikgenomgångar, textläsning, uttalsövningar och skrivövningar. Dessa aktiviteter är nästan samtliga i gruppen överens om. Fem av 13 deltagare uppger att de använder bildmaterial. Det är färre som uppger att de har aktiviteter såsom sång och musik, rollspel, lekar, rörelser med kroppen och nyhetsbevakning. Andra aktiviteter som exempelvis att göra ett studiebesök nämns inte, men det fanns inte heller någon fråga om sådant som förekommer utanför klassrummet.

Kontrollgrupp 1 använder kursboken + 46 men sju informanter uppger att de även har använt andra läromedel såsom *Mål*, medan några enstaka informanter även nämner *Bra början* och *Språknyckeln*.⁷⁴

I *Kontrollgrupp 2* uppger samtliga att de har grammatikgenomgångar. Åtta av 12 informanter uppger att skrivövningar är en aktivitet som är ofta förekommande. Diktamen förekommer dagligen. Lika stort antal informanter finner att de har lektioner med inslag av sång och musik. Något som inte används så ofta är bilder och uttalsövningar. Fyra informanter anser däremot att det förekommer. Tre uppger att de följer nyheter i tidningar, vilket jag anser är mycket paradoxalt, då läraren i gruppen framhävde nyhetsbevakningen som en träning i att inhämta nya ord när jag gjorde mitt besök. För övrigt råder skilda åsikter om vilka aktiviteter som förekommer i klassrummet. De aktiviteter som är ytterst litet förekommande enligt enkäten, är rollspel, lekar samt rörelser med kroppen. Andra aktiviteter såsom att de gör ett besök på Röda Korset en gång i veckan nämndes däremot medan några anser att de tittar på film.

Det används olika läromedel, men enligt gruppens lärare anses *Mål 2* vara huvudboken. De ofta förekommande läromedlen är *Form i Focus A*, *Mitt i mål*, *Mål* och *Svenska och mycket mer*.⁷⁵ Några enstaka informanter använder även *Bra början*. Enligt enkäterna från samtliga grupper är det *Kontrollgrupp 2* som använder flest olika läromedel.

I *Försöksgruppen* används olika aktiviteter såsom sång och musik, rollspel, lekar, rörelser med kroppen, uttals- och skrivövningar, grammatikgenomgångar, textläsning och det fanns ett bildmaterial att tillgå. Detta uppfattas av samtliga informanter. Andra aktiviteter som nämns av några informanter är studiebesök och kommunikativa övningar på stadens torg. Det råder delade meningar om nyheter alls förekommer i klassrumsundervisningen.

Försöksgruppen använder det *läromedel* som är karakteriserande för suggestopedi-metoden; dialoghäften med översättningar. Texter utan översättningar, sångtexter och uttals- och grammatikövningar på kopior samt texter med ord och fraser i lek och spel förekommer också. Två av de sju informanterna uppger att de studerat annat läromedel såsom + 46 och *Språknyckeln*, men då i en annan kurs.

Efter att jag har redogjort för de olika aktiviteterna i grupperna övergår jag till att redogöra för de antal timmar som informanterna tillägnar sig svenska utanför klassrummet och ser om detta har betydelse för resultaten i ordkunskapstesterna..

⁷⁴ Mål ges ut av förlaget Natur och Kultur, Bra Början av Bonnier Utbildning AB samt Språknyckeln av Studentlitteratur AB.

⁷⁵ Form i Focus A ges ut av Folkuniversitetets förlag, Mål 2 och Mitt i Mål av Natur och Kultur, Svenska och mycket mer av Wikners förlag.

Två informanter i *Kontrollgrupp 1* anser att de avsätter mer än 15 timmar per vecka. Fyra informanter av 13 uppskattar det till 15 timmar per vecka. Tre uppger att det rör sig om tio timmar per vecka, medan tre anser att de lägger ner fem timmar. En informant avsätter inte någon tid alls på svenska språket hemma enligt enkäten. Det innebär ett genomsnitt på cirka tio timmar per vecka. Enligt gruppens lärare förekommer hemläxor tre gånger i veckan.

I *Kontrollgrupp 2* uppger fem informanter att de avsätter cirka fem timmar i veckan, medan tre informanter uppskattar tiden till cirka tio timmar i veckan. Endast en informant uppger att det rör sig om cirka 15 timmar i veckan. I denna grupp är genomsnittet för antalet timmar utanför skoltid lägre. Det visar sig vara sex timmar i veckan. Enligt gruppens lärare förekommer hemuppgifter fyra gånger i veckan. Det kan röra sig om grammatikövningar, tidningsartiklar, övningar ur *Mål 2* och skönlitterära böcker. Huruvida tidningsartiklarna används framkommer inte.

Sammanlagt avsätter fem informanter i *Försöksgruppen* cirka tio timmar i veckan på att lära sig svenska utanför kursens ramar. Två informanter anser att de tillägnar sig språket cirka 15 timmar eller drygt 15 timmar i veckan. I denna grupp visar det sig att genomsnittet är högst för antalet timmar att ägna sig åt svenska utanför undervisningen, drygt elva timmar i veckan i genomsnitt. Hemuppgifter förekommer mycket sparsamt.

5.4 Analys och diskussion av testresultat och grupper

I detta avsnitt har jag valt att jämföra, analysera och diskutera resultaten med hänsyn tagen till informanternas bakgrund, såsom modersmål, kunskap i andra språk samt vistelsetiden i det nya landet, och jag lämnar frågorna om deras affektiva filter till diskussionsavsnittet, 6. Jag redovisar de olika grupperna med samma färger i de följande diagrammen på samma sätt som jag gjort i föregående avsnitt.

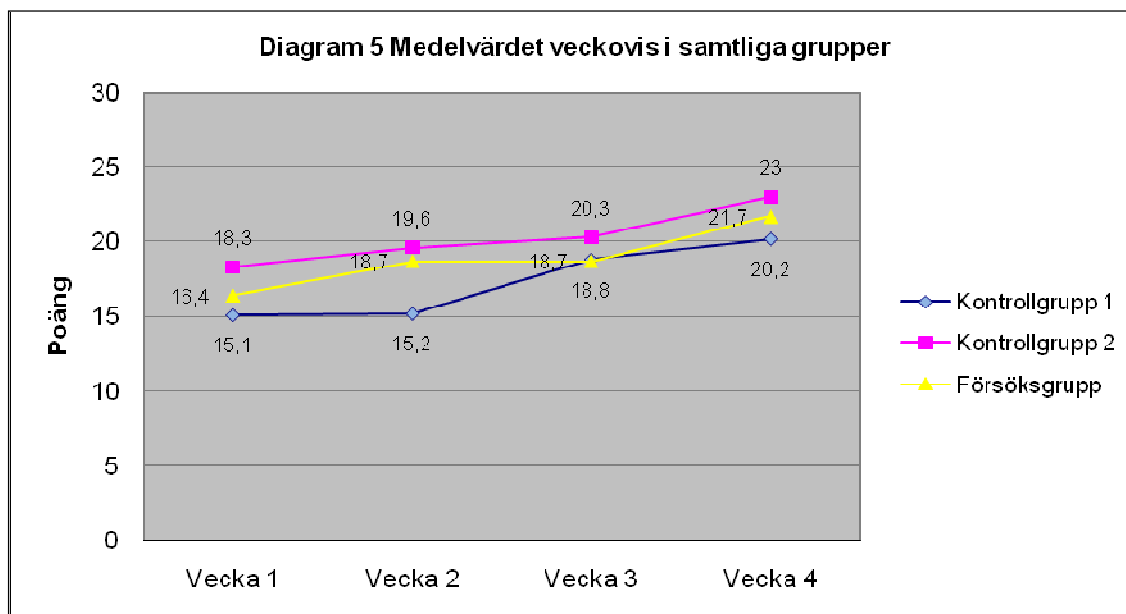
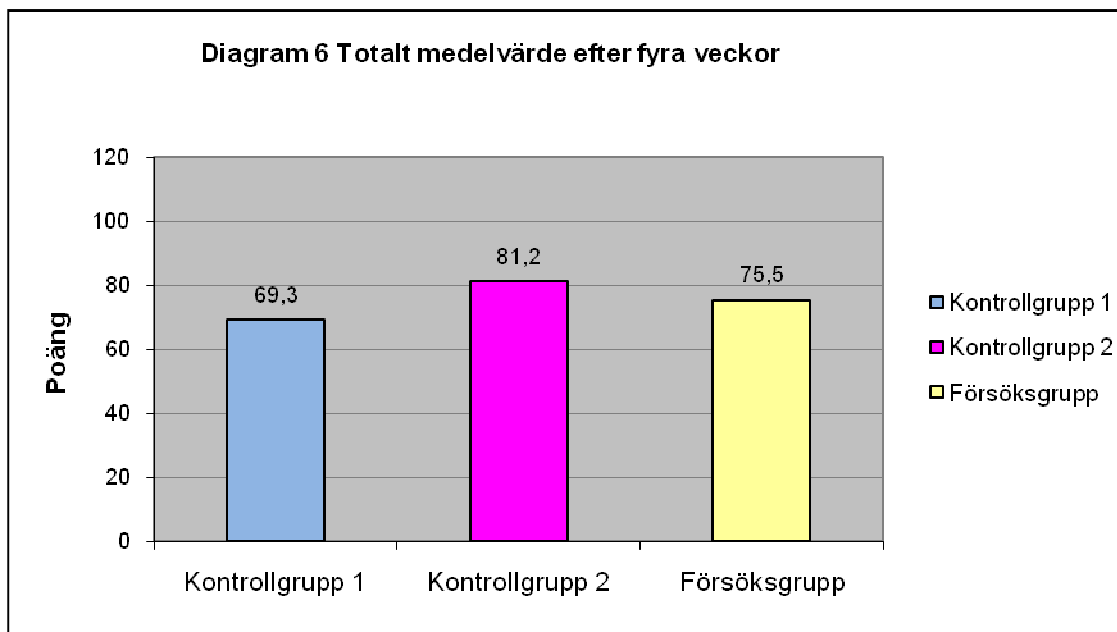

Diagram 5 visar Y-axeln hur många poäng som informanterna kan uppnå. X-axeln visar medelvärdet som uppnås vecka för vecka. Informanterna hade fyra testtillfällen och varje test kunde generera trettio poäng. Enligt diagram 5 ökar informanternas ordförråd i samtliga grupper utifrån de medelvärden som är beräknade. Denna slutsats är entydig.

Antalet informanter i de enskilda grupperna varierar vid de olika testtillfällena, vilket givetvis påverkar mätningarna. Men som jag nämnde tidigare har jag utgått från de informanter som var med minst tre av fyra gånger, för att få ett så bra underlag som möjligt. Det var 41 % bortfall den sista veckan i *Kontrollgrupp 2*, men det är jämförbart med antalet i *Försöksgruppen* där det var sex informanter närvarande. Men då deltog inte två starka informanter den sista veckan i *Kontrollgrupp 2* och den svagaste var inte närvarande samma vecka i *Försöksgruppen*.

Första veckan har *Kontrollgrupp 1* 15,1 poäng i medelvärde, *Kontrollgrupp 2* har det högsta medelvärdet med 18,3 vid samma tid och *Försöksgruppen* befinner sig något emellan dessa värden med 16,4 poäng. Den sista veckan har samtliga grupper medelvärden ökat med cirka fem poäng. Men *Kontrollgrupp 2* som har det högsta värdet den första veckan ökar medelvärde med 4,7 och har den minsta ökningen under de fyra veckorna. *Kontrollgrupp 1* ökar sitt medelvärde med 5,1 poäng, medan *Försöksgruppen* gör detta med 5,3 poäng och ökar medelvärde bäst av samtliga grupper.

Den sammanlagda summan på samtliga test var 120 poäng. Antalet poäng visas på y-axeln, som återges i diagram 6. Enligt diagrammet har *Kontrollgrupp 2* det högsta resultatet beträffande medelvärdet. Av resonemanget i tidigare avsnitt framgår det att informanterna även presterade det mest homogena resultatet. Med sina 81, 2 poäng skiljer *Kontrollgrupp 2* med 11,9 poäng från *Kontrollgrupp 1* som har det lägsta resultatet av alla tre grupper. *Försöksgruppens* resultat är även här något mellan de två grupperna.

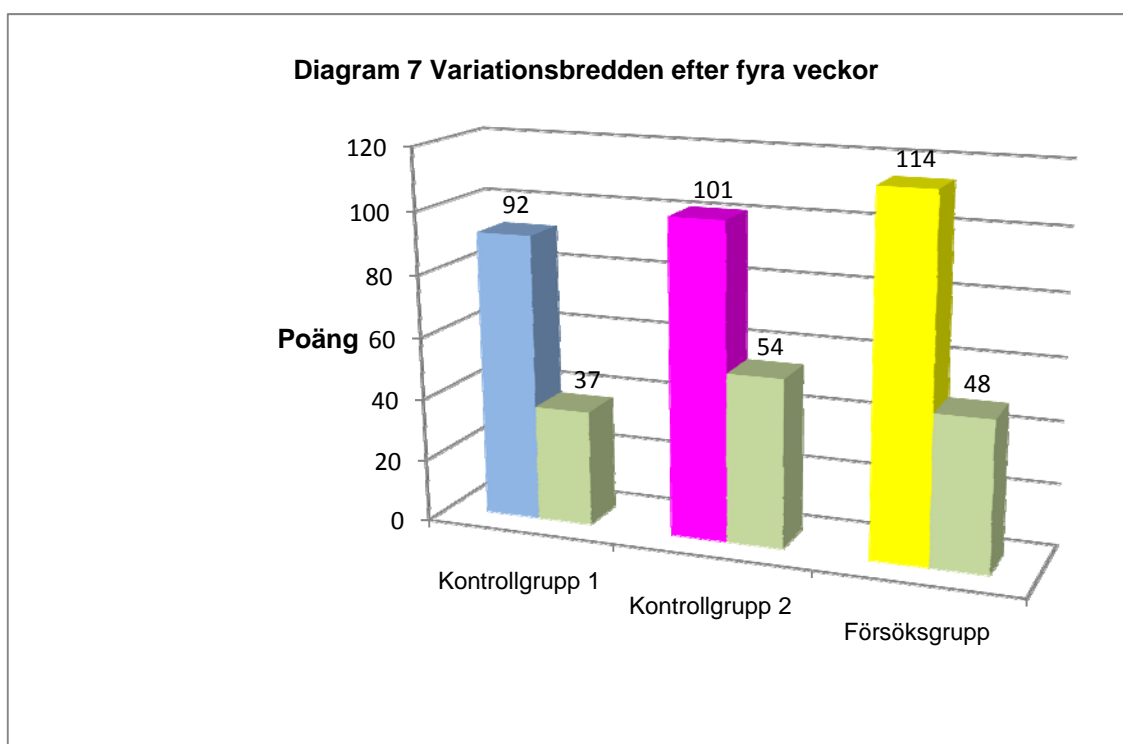
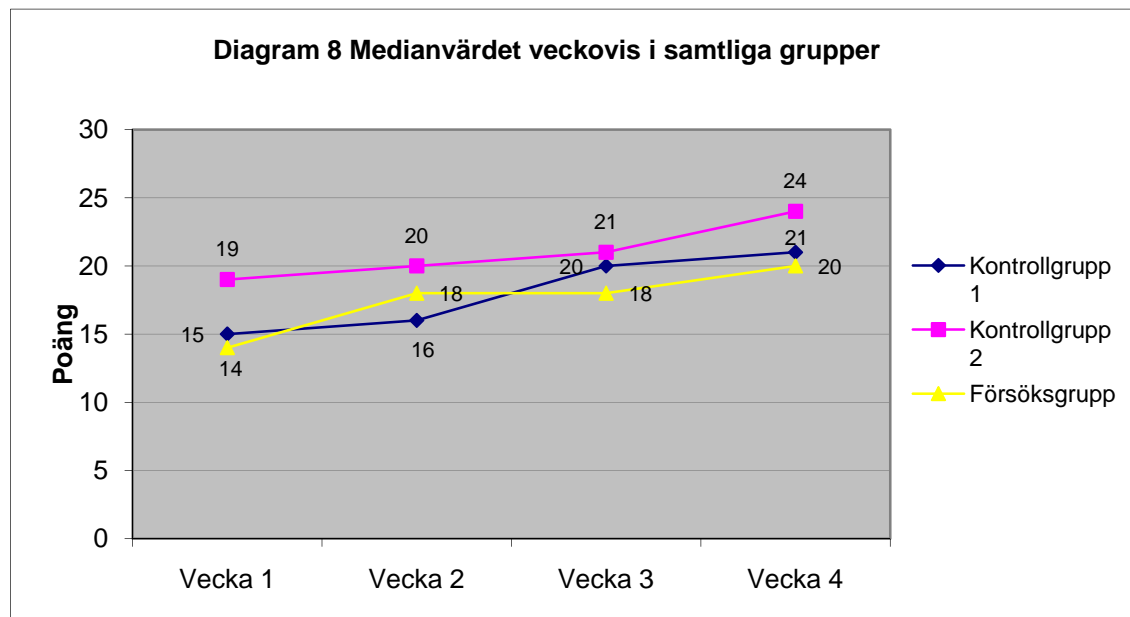
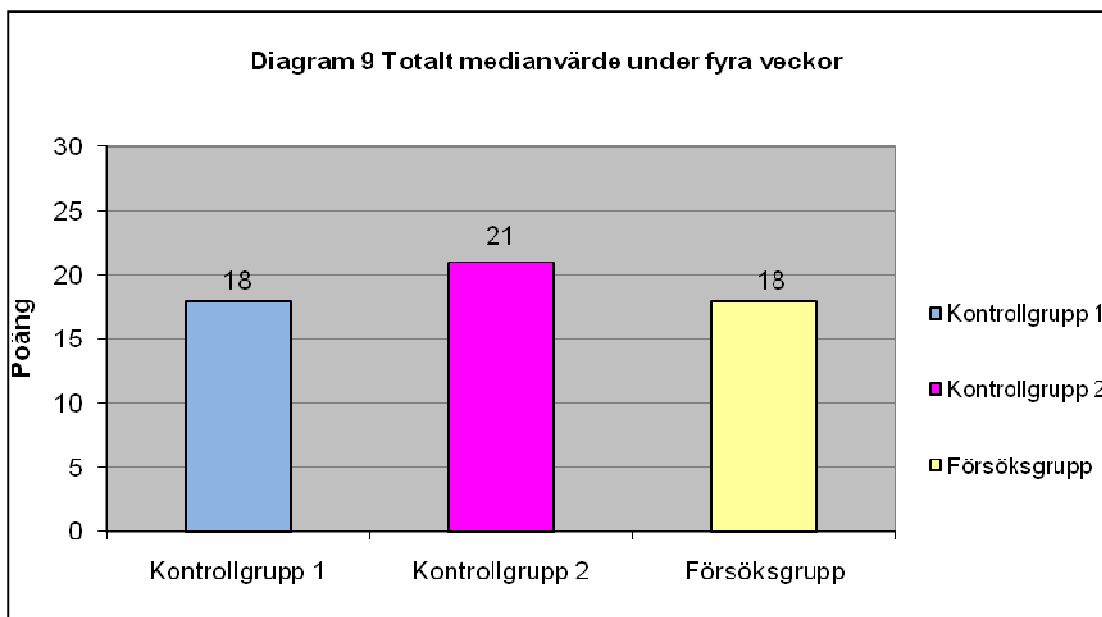

Diagram 7 visar variationsbredden i de olika grupperna. De olika färgerna visar vilken grupp som behandlas samt det högsta resultatet som har uppnåtts. Den ljusgröna färgen visar det lägsta resultatet som har uppnåtts i respektive grupp. Variationsbredden är 47 poäng i *Kontrollgrupp 2*. *Kontrollgrupp 1* beräknas att ha en variationsbredd på 55 poäng. *Försöksgruppen* har det mest heterogena resultatet med 66 poäng.

Som syns i diagram 8 ökar medianvärdet ungefär lika mycket i samtliga grupper, och det ligger högst i *Kontrollgrupp 2* med 24 poäng. Samma grupp har det högsta medianvärdet varje vecka under hela undersökningen. *Försöksgruppen* har det lägsta medianvärdet både den första och fjärde veckan och uppnår 20 poäng. *Kontrollgrupp 1* befinner sig med en poäng över på 21 poäng och ligger därmed mellan de två grupperna den fjärde veckan. Den andra veckan ligger *Kontrollgrupp 1* lägst med ett medianvärde på 16 men det stiger uppåt de följande veckorna.

Enligt diagram 9 så kan följande konstateras att *Kontrollgrupp 1* och *Försöksgruppen* har ett medianvärde på 18 poäng under hela undersökningen. *Kontrollgrupp 2* har det högsta medel- och medianvärdet.

Då det är så stor spridning på resultaten angående typvärdet, återger jag inte detta i ett diagram utan utelämnar detta. Jag återger detta därmed i text. I *Kontrollgrupp 1* och *2* är typvärdet under samtliga fyra veckor 21 poäng, medan det i *Försöksgruppen* är 29 poäng. Som jag nämnt tidigare uppnås 29 poäng av en och samma informant och är inte karakteriserande för hela gruppen.

I ordkunskapstesten från skiljer sig inte grupperna så markant som jag hade förväntat mig, då jag tog initiativet till att göra denna undersökning. Ordförrådet torde ändå ligga på den nivå, som man kan förvänta sig av en deltagare i C-kursen i Sfi, om man ser till medelvärdena i testerna i samtliga grupper. *Kontrollgrupp 2* har förvisso det bästa resultatet i fråga om medelvärde och medianvärde. Då det är fråga om ökningen i ordförrådet under de fyra veckorna expanderar *Kontrollgrupp 2* inte mest av alla grupper, utan minst. I denna grupp har informanterna ändå varit den längsta tiden i Sverige, samt två är yrkesverksamma som bör gynna en kommunikativ kompetens och därmed bidra till ett ännu större ordförråd. Majoriteten har varit i Sverige i mer än ett halvår. Å ena sidan förekommer ett stort antal hemläxor, som borde generera ännu bättre resultat, om man ska tro på hemläxornas betydelse. Å andra sidan ägnar sig en informant åt att lära sig svenska sex timmar utöver i genomsnitt per vecka. Resultatet för *Kontrollgrupp 2* är bra, om man relaterar till deras knappa kunskaper i andra språk men också, om man utgår från deras egna modersmål, som skiljer sig mycket från det svenska språket. Endast tre av tolv informanter har ett modersmål som tillhör den germanska språkfamiljen som afrikaans, engelska och tyska. Två har flyktingbakgrund. Resultaten i *Kontrollgrupp 1* är lägst av samtliga grupper, men ökningen av ordförrådet är större än *Kontrollgrupp 2*. Härvidlag kan vi beakta andra faktorer som påverkar och hänvisa till den korta vistelsen i det nya hemlandet samt den varierande skolbakgrunden, enligt enkätfrågorna. Två hade mycket kort skolbakgrund. Å ena sidan hade tre informanter endast tillbringat tre månader och ytterligare tre hade varit fyra månader i Sverige. Å andra sidan hade flertalet påbörjat sina studier i Sfi två månader

tidigare än de i *Försöksgruppen* och *Kontrollgrupp 2*. Det var inte någon som var yrkesverksam i *Kontrollgrupp 1*, då undersökningen genomfördes. I genomsnitt ägnade sig en informant åt drygt tio timmar i veckan att lära sig svenska, nästan lika mycket som *Försöksgruppen*.

Då bakgrunden ändå var så olika angående vistelsetid i Sverige, skolgång i hemlandet och kontinuerlig intagning i kurserna, hade jag önskat mer jämförbara kontrollgrupper.

Min undersökning skiljer sig från Lozanovs respektive Aurells på ett flertal punkter, som jag kommer att redogöra för i det följande. Lozanov hade deltagare som han själv valde ut, efter att de hade ansökt om att få delta i hans forskning och undersökningar. Oftast hade deltagarna samma modersmål och vissa genomgångar i exempelvis grammatik kunde föras på modersmålet. Strävan var att ha en så homogen grupp som möjligt, vilket är näst intill omöjligt inom Sfi då deltagarna har så skilda bakgrund gällande modersmål, skolbakgrund och vistelsetid i det nya hemlandet. Lozanovs deltagare anmälde sig dessutom frivilligt till att studera med den suggestopediska metoden, vilket inte är fallet för Sfi-deltagarna i *Försöksgruppen*. Emellertid är det sällan en deltagare inom Sfi kan välja undervisningsform. Aurell, som gjorde sin undersökning på Sandöskolan, testade deltagare som var målinriktade biståndsarbetare som hade betalat sina studier själva och där det krävdes en obligatorisk närvaro. Hälften av den försöksgruppen bestod av akademiker. Dessutom hade deltagarna ett gemensamt språk att utgå ifrån. Av Sfi-deltagarna i de tre mindre kommuner, som denna undersökning handlar om, krävs inte obligatorisk närvaro såvida de inte får studiestöd. Däremot kan de i vissa fall få försörjningsstöd, vilket i sin tur kräver obligatorisk närvaro. I samtliga grupper i min undersökning förekommer kontinuerlig intagning, vilket självklart påverkar inlärningsprocessen och atmosfären. Sådant förekom inte i Lozanovs kurser. Om deltagaren var frånvarande mer än en gång, uteslöts han/hon. Orden testades inte med liknande metoder som i Lozanovs forskning, där testen utgick från det kursmaterial som förekom i hans kurser. Att dessa olika undersökningar har olika förutsättningar kan vara en förklaring till att det i dem har blivit ett annat resultat än i min undersökning som redovisas i denna uppsats.

Resultaten i vokabulärtesten påvisar dock att det kan finnas ett samband mellan det affektiva filtret och ordkunskapen. Enkätsvaren visar att det affektiva filtret hos informanterna i *Försöksgruppen* har ett lågt filter i förhållande till kontrollgrupperna. *Försöksgruppen* uppnår dock inte det bästa resultatet i vokabulärtesten. Däremot expanderar ordförrådet mest av alla grupper. Trots att denna grupp har vistats den kortaste tiden i genomsnitt i Sverige, har haft färre undervisningstimmar, tio timmar med suggestopedimetoden och fem timmar i språkstugan, så är det ett bra resultat. Dessutom finns det inte något tvång att göra hemläxor. Fast de har ägnat sig åt flest antal timmar att lära sig svenska av alla tre grupper. Informanterna har ett modersmål som skiljer sig markant ifrån det svenska språket. Endast en har ett germanskt språk, engelska, som modersmål som hon/han kan relatera till. Däremot behärskar flertalet i *Försöksgruppen* ett språk som ligger närmare svenskan språktypologiskt sett, engelska, tyska och franska.

6 Sammanfattning och diskussion

Syftet med denna uppsats är att undersöka om suggestopedimetoden och om ett lågt affektivt filter leder till framgång i ordinlärning. Som utgångspunkt i litteraturen har jag huvudsakligen haft Lozanov (1978) och Krashen (1987). Lozanov i fråga om suggestopedins grundprinciper och medel, som uppmuntrar till ett positivt inlärningsklimat, samt Krashen i fråga om hans hypotes om det affektiva filtret, som

bör vara så lågt som möjligt för optimal input och output. Komponenter som ingår i det affektiva filtret är enligt Krashens definition motivation, självbild och ångest. Även Holmegaards doktorsavhandling har jag berört angående nutida forskning i ordinlärning. Enligt henne efterfrågas metoder för en bättre ordinlärning och ännu mer forskning i ämnet.

I den empiriska undersökningen användes kvantitativa och kvalitativa metoder. Deltagarna som studerade med mer traditionella metoder utgjorde *Kontrollgrupp 1* och *Kontrollgrupp 2*, medan de deltagare som studerade efter suggestopedisk modell fungerade som *Försöksgrupp*. Materialet bestod av fyra vokabulärtest och frågor som rörde deltagarnas bakgrund ifråga om ålder, modersmål, skolbakgrund, vistelsetid i Sverige samt studietid i Sfi. Då jag fann komponenterna alltför komplexa i det affektiva filtret att ställa frågor kring, ändrade jag dem och ställde enklare frågor om deltagarnas motivation och avspändhet samt om deras åsikter om arbetsmetoder i undervisningen och atmosfär i gruppen. Undersökningen genomfördes under fyra veckor våren 2009.

Totalt deltog 49 informanter i hela undersökningen men det blev ett visst bortfall då alla inte var närvarande vid samtliga testtillfällena, vilket minskade underlaget och försvårade studiet av det jag ville undersöka. Det underlag som mitt studium baseras på är således sammanlagt 32 informanter. Eftersom det var olika antal informanter i grupperna har jag, för att göra en rättvis bedömning, använt procentsatser när jag beräknat medelvärdet på vokabulärtesten och frågor som rör det affektiva filtret. När det gäller medianvärde och typvärde resonerar jag om antalet poäng.

Det visar sig att *Kontrollgrupp 2*, som undervisas efter en traditionell metod, uppnår bästa resultatet i vokabulärtestet, vilket är 67,5 % i medelvärde. Därefter kommer *Försöksgruppen* med ett resultat på 63 %. *Kontrollgrupp 1* uppnår ett resultat på 58 % Medianvärdet är även det högst i *Kontrollgrupp 2*. Det är 21 poäng, medan *Kontrollgrupp 1* och *Försöksgruppen* har 18 poäng vardera. Typvärdet är högst i *Försöksgruppen*, vilket är 29 poäng, medan det är 21 poäng i vardera kontrollgrupp i undersökningen. *Kontrollgrupp 2* är den mest homogena gruppen, medan *Försöksgruppen* är den mest heterogena gruppen.

Enligt undersökningen verkar det som om *Försöksgruppen* har den lägsta nivån av det affektiva filtret utifrån variablerna motivation och avspändhet hos den enskilde samt upplevelsen av atmosfären i gruppen och arbetsmetoderna i undervisningen. Jag anser därför att det är angeläget att diskutera den först varefter jag kommer att diskutera *Kontrollgrupp 1* och *Kontrollgrupp 2*.

Försöksgruppen är enligt enkäterna mest motiverad att studera svenska. Huruvida motivationen är av instrumentell, integrativ, resultativ eller inre karaktär lämnar jag därhän, då jag instämmer i Ellis ord om att detta är ett mycket komplext fenomen och följaktligen svårundersökt. Frågan om motivationen kan ändå diskuteras: Är

informanterna i denna kommun mycket mer integrerade än de i de övriga grupperna och har det påverkat motivationen i undervisningsgruppen? De uppger att de ägnar sig att lära sig svenska drygt elva timmar i veckan i genomsnitt. En informant uppger dock att han arbetar men han/hon gör det periodvis i sitt hemland, där han/hon inte alls möter det svenska språket. Integreringsprocessen borde resultera i behov av ord som är frekventa i kommunikativa situationer på målspråket. Eller är det de facto så att den suggestopediska pedagogiken ökar motivationen då det förekommer mycket kreativitet i undervisningen, vilket Lozanov menar?

Jämfört med de båda andra grupperna var *Kontrollgrupp 2* minst motiverad, även om endast en informant uppgav att han/hon var något motiverad. Är det ändå den längre vistelsetiden som påverkar att de lärt sig fler ord? En längre tid i Sverige borde istället generera i ett bättre resultat, då deltagaren på något sätt konfronterats med det svenska språket och haft fler möjligheter. Denna kontrollgrupp hade ändå relativt knappa kunskaper i andra språk och flertalet hade ett modersmål som skiljde sig mycket från det svenska språket såsom thailändska, arabiska, persiska och kurdiska. Bland informanterna i *Kontrollgrupp 1* finns det inte någon som uppger att han/hon är yrkesverksam, vilket givetvis kan påverka motivationen positivt, eftersom inläraren därigenom konfronteras med språket på ett annat sätt. Tre påbörjade sina studier under kursens gång, och de hade varit i Sverige i mindre än tre månader.

Försöksgruppen karakteriseras av att ha en mycket god atmosfär enligt enkäterna, och eftersom den åsikten skiljer sig så markant från de två övriga grupperna, frågar man sig om atmosfären kan bero på glädjen, spontaniteten och avspändheten som är viktiga inslag i suggestopedin. De olika psykologiska, didaktiska och artistiska medlen kan förmodas vara en bidragande orsak enligt Lozanov.

De båda kontrollgrupperna var relativt blygsamma i sin bedömning av atmosfären som mycket god. Är det gruppdynamiken i sig själv som orsakar detta? Många pedagoger är medvetna om att gruppdynamiken kan te sig så annorlunda i olika gruppkonstellationer.

Avspändheten borde ha varit ännu större i *Försöksgruppen*, än vad enkätsvaren visade, även om det förhållandevis var ett stort antal deltagare, som upplevde att de var mycket avspända. Detta skiljer denna grupp markant från de övriga grupperna. *Kontrollgrupp 2* som hade ett högt resultat på ordkunskapen visade ändå indikationer på att det förekom både spändhet och avspändhet, även om de flesta upplevde att de var relativt avspända. Spändhet förekommer följaktligen i alla grupper. *Kontrollgrupp 1* visade indikationer på att de var relativt avspända. Ett fåtal upplevde att de var mycket avspända medan ett fåtal var spända.

Jag måste som pedagog ha i åtanke att jag inte kan veta vad en deltagare tidigare har haft för upplevelser att vara skolmiljö och jag refererar till Krashens ord, att en klassrumsmiljö kan framkalla ångest från tidigare erfarenheter av klassrumsundervisning. Av erfarenhet vet jag att en annorlunda pedagogik som suggestopedin är, kan resultera i att deltagare våndas för spontanitet och föredrar en undervisning av en mer traditionell karaktär, där deltagaren vet vad som komma skall, vilket leder till en säkerhet hos deltagaren. Men det finns samtidigt andra komponenter, som kan bidra till att hämma spändhet och blockeringar, delvis med musikens hjälp och delvis genom den nya identiteten inom suggestopedins ramar. En annan viktig komponent är den enskildes självbild, som Krashen resonerar kring.

Många informanter i *Försöksgruppen* uppskattar de suggestopediska arbetsmetoderna och det finns här en markant skillnad jämfört med i de övriga grupperna. Men här konfronteras jag med problem att tolka svaren i de övriga grupperna. I *Försöksgruppen* gavs entydiga svar. De uppgav alla de arbetsmetoder, som karakteriserar en suggestopedisk undervisning och uppgav att någon form av nyhetsbevakning via media inte förekommer. Att detta stämmer vet jag då jag själv är lärare i denna grupp. Samma inblick har jag dock inte i de övriga grupperna.

Om arbetsmetoderna i undervisningen i både *Kontrollgrupp 1* och *2* råder det delade meningar. När jag fick så skilda svar undrar jag om det råde språkförbistring, om informationen inte varit tillräckligt konkret eller om informanterna inte var medvetna om arbetsmetoderna och därför inte förstått varför de använder dem. Jag kan relatera till enkätfrågan om det förekom aktiviteter med inslag av sång och musik. Hälften av gruppen påstod att det förekom medan den andra hälften inte alls var av den åsikten. Den aktivitet som däremot nästan samtliga i båda grupperna svarade enhälligt på var grammatikgenomgångar. I *Kontrollgrupp 1* fanns det en informant som inte var tilltalad av arbetsmetoderna. Då svaren inte var så tydliga, borde jag ha fört en noggrannare diskussion med läraren tillsammans med informanterna, innan de besvarade frågorna skriftligt.

Det behövs en större medvetenhet både hos lärare och deltagare om hur effektiv ordinlärning ska gå till, att medvetandegöra att vi inte *endast lär oss* utan *hur* vi lär oss för att nå ett bra resultat och för att orden ska bli kvar i långtidsminnet. Som tidigare nämnts i teoriavsnittet hävdar Nagy (1989), att en effektiv ordinlärning bör vara så varierad som möjligt och att det behöver utvärderas vilka metoder och övningar som bör tillämpas. Enligt Nagy måste olika metoder kombineras på ett mer genomtänkt sätt, vilket jag ändå finner att suggestopedin gör. Den suggestopediska cykeln skulle kunna underlätta ordinlärning på det sätt att orden kan upplevas visuellt, auditivt, taktilt, interpersonellt, intrapersonellt, musikaliskt och kinesetiskt. Även den logiske och analytiske deltagarens förmåga kan tillgodoses. Genom att innehållet i dialoghäftena går som en röd tråd i den suggestopediska cykeln lärs orden in i sitt sammanhang.

Bland deltagarna jag mötte då jag genomförde min undersökning, iakttog jag en nyfikenhet på hur de kunde bredda sitt ordförråd. Sådant bör uppmuntras ännu mer i språkundervisningen.

Hemförhållanden påverkar givetvis framgångar i ett andraspråk. Är det modersmålet som är det dominerande språket i hemmen eller det svenska språket? Detta har således ett samband med hur många timmar den enskilde informanten tillägnar sig språket utanför klassrummet. Enligt samtal med respektive lärare för kontrollgrupperna förekommer läxarbete nästan dagligen i båda grupperna vilket borde resultera i en större framgång i andraspråket, än vad de visade i ordkunskapstesten. I *Försöksgruppen* förekom endast hemläxor mycket sporadiskt då det strider mot suggestopedins grundprinciper. Däremot rekommenderas informanterna i den suggestopediska språkundervisningen att läsa en stund i dialoghäftet före sänggåendet. Hur hemläxorna är utformade uppges inte i detalj av kontrollgrupperna. Men oavsett om det är texter, som ska skrivas eller läsas, så borde det vara många ord som genererar ett större ordförråd än vad resultaten visar i kontrollgrupperna. Det kan diskuteras om *Försöksgruppen* kunde ha fått ett ännu bättre resultat med fler hemuppgifter.

Läromedel kan sätta sin prägel på ordinlärningen. I ett traditionellt läromedel är allting skrivet på det nya språket och det kan leda till mycket lexikonanvändande, vilket kan vara uttröttande i längden. Lexikon på de olika språken som förekommer i Sfi är av olika kvalité vilket kan upplevas som orättvist i gruppundervisning, då nya ska introduceras under lektionen. De olika kvalitéerna av lexikonen kan gynna vissa invandrarspråk och missgynna andra. De båda kontrollgrupperna hade läromedel som är ofta förekommande i Sfi-undervisning såsom *Mål 2*, *Bra början* och *Form i focus A* och annan litteratur som tidningsartiklar och skönlitterära böcker. *Kontrollgrupp 2* var den grupp som använde flest läromedel. I dessa läromedel ges orden i sitt sammanhang såvida det inte rör sig om drillövningar inom grammatiken.

Skillnaden mot ett suggestopediskt läromedel är att där får deltagaren ibland hela frasen översatt och ibland enstaka ord. Men deltagaren behöver inte analysera fraser som *Hur står det till?* genom att använda lexikon och söka urskilja de enstaka orden i frasen. Då kan ordinlärningen bli tidskrävande och mödosam som Holmegaard skriver. Får deltagarna dessutom använda sina olika inlärningsstilar lär de sig mycket mer effektivt och det blir mer lustfullt. Detta efterlyser även Holmegaard och menar på att rollspel och dramatisering kan motverka osäkerhet och ängslan, och i stället generera en god emotionell atmosfär. Orden behöver konkretiseras.

Emellertid kan ett suggestopediskt läromedel medföra vissa svårigheter. Även om hela fraser är översatta till deltagarens modersmål i de suggestopediska texterna, så kan deltagaren få svårigheter med att särskilja vilket ord som betyder vad. I dessa fall använder deltagaren ett lexikon för att förstå ordet bättre. En hjälp är att deltagaren är van vid det latinska alfabetet. De idiomatiska uttrycken är översatta i de fall det finns en motsvarighet på deltagarnas modersmål. Ibland ges förklaringar i parentes så att deltagaren förstår innebörden av idiomat. Uttrycken är inte översatta ord för ord.

Efter att ha sammanställt de olika resultaten av vokabulärtesten visade det sig, att *Kontrollgrupp 2* hade det bästa resultatet om man utgår från medelvärdet. Enligt svarsenkäten i *Kontrollgrupp 2* har deltagarna ett relativt högt affektivt filter, om man jämför det med de övriga grupperna. Här finns således en paradox, ett bra resultat på vokabulärtesten men ett relativt högt affektivt filter enligt enkätsvaren. Ett högt affektivt filter ska enligt Krashen innebära att det hindrar input från ett andraspråkstillägnande.

Kontrollgrupp 1 hade det lägsta resultatet när det gäller antalet poäng i vokabulärtesten. Det affektiva filtret var på nästan samma nivå som i *Kontrollgrupp 2*. Men denna grupp var något mer motiverad och uppskattade arbetsmetoderna mer än *Kontrollgrupp 2*. Det gäller ändå att ha i åtanke att tre deltagare hade vistats i Sverige endast tre månader och hade studerat nästan lika kort tid. Det kan vara dessa deltagare som sänker gruppens medelvärde. Denna grupp tenderar att ha ett relativt högt affektivt filter jämfört med *Försöksgruppen*, och en låg poäng på vokabulärtesten. Härvidlag stämmer tesen således.

Försöksgruppen befann sig mellan *Kontrollgrupp 1* och *2* gällande resultaten i vokabulärtesten. Det kan således finnas ett samband, ett relativt bra resultat och ett lågt affektivt filter. Vid analysen visar det att dessa deltagare är mycket motiverade och mycket avspända samt att de anser att atmosfären är mycket god och arbetsmetoderna

mycket bra. Här tenderar även tesen att stämma då det affektiva filtret är lågt och deltagarna presterar ett relativt bra resultat.

I dagens undervisning i Sverige förekommer mer och mer individualisering. Det kan tyckas paradoxalt att skriva om en undervisningsmetod som förutsätter en grupp. Men med denna metodik kan läraren även arbeta individualiserat med deltagarna i gruppen, anser jag.

Att jag varit lärare i *Försöksgruppen* samt genomfört undersökningen kan ses som något subjektivt. Att informationsunderlaget dessutom är ojämnt är en annan punkt, som kan ha betydelse i undersökningen. Detta är jag medveten om. Men jag har ständigt velat vara så objektiv som möjligt och undersöka om min hypotes har reliabilitet. Efter att ha gjort denna undersökning anser jag att det finns indikationer på att suggestopedi kan vara en metod som befrämjar förmågan att tillägna sig ett bra ordförråd i svenska. Med tanke på att denna försöksgrupp lärt sig många ord trots kort tid, både vad gäller studier i Sfi och vistelse i Sverige. Min slutsats är att det affektiva filtret har betydelse vid förvärvandet av nya ord.

Källor

- Balke-Aurell, Gudrun, 1986: *Intensivutbildning – intensivinläring*, Inläring av ord under intensivutbildning i portugisiska vid Sandö U-centrum, Rapport nr, 1986:08 Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik.
- Bancroft, W. Jane, 1999: *Suggestopedia and language acquisition, Variations on a theme*, Amsterdam: Gordon & Breach publishers.
- Cramér, Anna, 1997: *Suggestopedi, Inläring för hela människan*, Södertälje: Alla sinnen.
- Ellis, Roy, 1997: *Second Language Acquisition*, Oxford: Oxford University Press.
- Enström, Ingegerd & Holmegaard Margaretha, 1993: *Ordförråd och ordinläring*. Cerú, Eva (red.) *Svenska som andra språk. Mera om språket och inläringen. Lärarbok 2* Stockholm: Natur & Kultur, Utbildningsradion.
- Holmegaard, Margaretha, 1999: *Språkmedvetenhet och ordinläring*, Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis
- Kotsinas, Ulla-Britt, 2005: *Invandrarsvenska*, Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Krashen Stephen D & Terell Tracy D, 1983: *The Natural Approach*, Language Acquisition in the classroom, London: Prentice Hall, Europe.
- Krashen, Stephen D, 1987: *Principles and Practice in second language acquisition*, Hertfordshire, Prentice-Hall International (UK) Ltd.
- Lekvall, Annika, 1992: *Suggestopedi – En holistisk inlärningsmetod*. Otryckt.
- Lerède, Jean, 1986: *Suggestopedi*. Tierp: Stiftelsen Pedagogisk Utveckling.
- Lozanov, Georgi, 1978: *Suggestology and Outlines of Suggestopedy*, London, New York, Gordon & Breach.
- Lozanov, Georgi, 1983: *Suggestologi och suggestopedi, Teori och praktik*, Stiftelsen Pedagogisk utveckling.
- Lozanov, Georgi, & Gateva, Evelina, 1984: *Suggestopedisk språkundervisning*. Tierp: Stiftelsen pedagogisk utveckling.
- Lozanov ,Georgi, 2005: *Suggestopedia – reservopedia. Theory and practice of liberating-stimulating pedagogy on the level of the hidden reserves of the human reserves of the human mind* (Föreläsningar samlade under 1995 – 2005) . Otryckt.
- Nagy, William E, 1989: *Teaching Vocabulary to improve Reading Comprehension*. Newark, Delaware: International Reading Association.
- Steinberg M. John, 1983: *Effektiv inläring*. Stockholm, Liber Utbildningsförlaget.

Sternberg, Robert J., 1987. Most Vocabulary is Learned From Context. I McKeown, Margret G. & Curtis, Mary E. (eds). *The Nature of Vocabulary Acquisition*. Hillsdale & London: Lawrence Earlbaum. S. 89 – 107.

Stevick, E. 1976: *Memory, Meaning, and Method*. Rowly, Ma,: Newbury House.

Tingbjörn, Gunnar, 1994: *Svenska som andra språk. En introduktion. Lärarbok 1*. Stockholm: Utbildningsradion och Natur & Kultur.

Tornberg, Ulrika, 1997: *Språkdidaktik*. Malmö: Gleerups Utbildningscentrum.

Tröskelnivå – Förslag till innehåll och metod i den grundläggande utbildningen i svenska för vuxna invandrare. 1981. 1 uppl. Stockholm: Skolöverstyrelsen.

Wareborn, Margit Nelson, 2004: *Minst 100 nya ord i veckan ska läras in. Vem har motivation och ork till det*. Göteborg: Göteborgs Universitet, Rapport 298:2004:4.

Viberg, Åke, 1988: *Ordförråd och ordinlärning*, Första symposiet om andra språk, Volym 1: Föredrag om utbildning, undervisning och testning. Stockholms Universitet:: Centrum för tvåspråkighetsforskning.

Elektroniska källor

Alla Sinnen (2011) (3.6.11) www.allasinnen.se/index.php?section=0&page=4

Skolverket(2010)

(5.2.10) www.skolverket.se/sb/d/389/a/16146/func/amnesplan/id/SFI/titleId/Svenskundervisning

Svenska Akademin (2009) (13.12.09) www.svenskaakademien.se/web/Svenska_Spraket.aspx

Bilaga 1 Frågor om informanternas bakgrund

Frågor om bakgrunden

Kön: Man Kvinna

Ålder: _____ år

Modersmål: _____

Skola: _____

	Tal:	Skrift:
Jag behärskar andra språk: _____	☐	☐
_____	☐	☐
_____	☐	☐
_____	☐	☐

Jag har varit i Sverige:

- Mindre än 3 månader
- Ett halvår
- Mellan ett halvår och ett år
- Längre än ett år. Ange tiden:

Jag läser SFI _____ timmar i veckan.

Jag arbetar.

Jag arbetar inte.

Jag har läst _____ år i skolan i mitt hemland.

Tack för din medverkan!

Bilaga 2 Enkätfrågor

Läs frågorna och markera med ett x!

1. Motivation

Hur motiverad är du att lära dig svenska?

Mycket Ganska Något Inte alls

2. Atmosfär

Hur är atmosfären i gruppen som du läser tillsammans med?

Mycket god God Dålig Mycket dålig

3. Avspändhet

Hur avspänd är du på lektionerna?

Mycket avspänd Avspänd Spänd Mycket spänd

4. Läromedel

Vad använder du för läromedel på lektionerna?

+ 46 Rivstart Bra början Öppet hus Mål

Språknyckeln

Dialoger Annat: _____
med översättningar

5. Arbetsmetoder

Hur mycket tilltalar arbetsmetoderna dig?

Mycket bra Bra Dåligt Inte alls

6. Kryssa för vilka aktiviteter som används i klassrummet?

Sång & Musik Rollspel Lekar Bilder
(t ex film) Rörelser med
kroppen

Skrivövningar Uttalsövningar Grammatik-
genomgångar Nyheter Annat:

7. Hemförhållanden

Hur mycket tid lägger du ned på studier hemma?

C:a 5 tim/vecka C:a 10 tim/vecka C:a 15 tim/vecka Mer än 15
tim/vecka

8. Språkpraktik

Har du varit på Språkpraktik?

Nej Ja Om ja, hur länge var lång tid?

Tack för din medverkan!

Bilaga 3 Ordkunskapstest nr 1

Testdatum: _____

Resultat: _____ / 30

A. Vilket ord passar i nedanstående meningar? Ringa in det alternativ som du tycker är korrekt!

1. – Kan jag parkera utanför skolan?
- Ja, det _____ bra.
 - a. står
 - b. ligger
 - c. går
 - d. ställer

2. - Tack för hjälpen.
- Det var _____.
 - a. något
 - b. litet
 - c. inget
 - d. stort

3. Han jobbar inte idag, men han kommer _____ i morgon.
 - a. inte
 - b. nog
 - c. precis
 - d. ofta

4. Hon var ganska trött och _____ tog hon en paus.
 - a. därför
 - b. därför att
 - c. emedan
 - d. medan

5. Har du _____ att följa med på bio i kväll?
 - a. vill
 - b. lust
 - c. tänker
 - d. nöjd

6. Har den _____ på födelsedagen!
- gratis
 - roligt
 - äran
 - tid
7. Det var _____ att höra att det gick så bra för dig på provet.
- tråkigt
 - sorgligt
 - aktuellt
 - roligt
8. Det _____ ofta olyckor på motorvägen.
- händer
 - träffar
 - möter
 - åker
9. Vad duktig du är på att laga mat. Det _____ verkligen gott.
- smakar
 - tycker
 - kokar
 - steker
10. Göteborg _____ i västra Sverige.
- står
 - kommer
 - ligger
 - sitter
11. Det _____ en lampa i taket.
- hänger
 - trycker
 - ligger
 - sätter

12. Han är _____ över helgen, men han kommer hem igen på måndag.
- jobb
 - borta
 - lördag
 - Stockholm
13. Jag kommer från Italien och _____ kommer du?
- vart
 - var
 - varthän
 - varifrån
14. Jag kommer med tåget till centralen klockan 18.15. Vill du _____ mig där?
- köra
 - möta
 - åka
 - tänka
15. Hur _____ är det från Göteborg till Stockholm?
- aldrig
 - länge
 - långt
 - alltid
16. Ett _____ har 24 timmar.
- dygn
 - bibliotek
 - skrivbord
 - häfte
17. Jag har blivit så _____. Jag måste sluta äta godis.
- dyr
 - intelligent
 - billig
 - tjock
18. Han _____ ljuset när han går och lägger sig.
- vrider
 - släcker
 - tänder
 - stänger

19. Cancer är en _____ sjukdom.

- a. allvarlig
- b. troligtvis
- c. kanske
- d. okänd

20. Hon jobbar som _____ i en mataffär.

- a. rektor
- b. arbetsförmedlare
- c. expedit
- d. apotekare

21. - Kan jag få den på _____ köp?

- Ja, det går bra. Spara kvittot bara.

- a. affär
- b. billigt
- c. rea
- d. öppet

22. I skolan har man ett ganska långt _____ på sommaren.

- a. semester
- b. ledighet
- c. lov
- d. fritid

B. Skriv de ord som du tycker passar i nedanstående luckor!

OBS! Endast ett ord i varje lucka!

23. Hej! _____ är Sofia. Har du Anders hemma?

24. - Hur _____ det till?

- Inget vidare. Jag är väldigt trött.

25. Han är intresserad _____ musik.

26. Vad har du _____ personnummer?

27. Krya _____ dig!

28. Gott nytt _____!

29. Tack _____ du ha.

30. - Vad _____ du?

- Jag letar efter mina glasögon.

Bilaga 4 Ordkunskapstest 2

Testdatum: _____

Resultat: _____ / 30

A. Vilket ord passar i nedanstående meningar?

Ringa in det alternativ som du tycker är korrekt!

1. - Hur _____ det?
- Tack bra, och du?
 - a. mår
 - b. är
 - c. står
 - d. får

2. Nej, han är tyvärr inte hemma. Vem får jag _____ ifrån?
 - a. hälsa
 - b. komma
 - d. ringa
 - e. svara

3. Som du _____ får du inte använda lexikon när det är prov.
 - a. tänker
 - b. hoppas
 - c. vet
 - d. tror

4. – Vill du ha te eller kaffe?
- Det spelar ingen _____ .
 - a. segling
 - b. roll
 - c. aning
 - d. duk

5. Vart _____ ni åka på semestern?
 - a. tänker
 - b. tror
 - c. bilar
 - d. kör

6. Ni är så duktiga så i kväll blir ni lediga. Ni _____ läxa till i morgon.
- behöver
 - slipper
 - läser
 - studerar
7. – Tack för senast.
- Tack _____.
- också
 - själv
 - tidigast
 - samma
8. _____ att jag kommer för sent.
- ursäkta
 - faktiskt
 - vill
 - hjälper
9. _____ dig för bilen som kommer där borta.
- se
 - titta
 - akta
 - sköta
10. - Du har inte sett min bok?
- _____, den ligger där på hyllan.
- jo
 - ja
 - nej
 - jaså
11. Kan du vänta ett _____?
- minut
 - ögonblick
 - stund
 - väntrum

12. Klockan är 18.45, alltså _____ i sju.

- a. före
- b. klockan
- c. kvart
- d. över

13. – Vad gör du nu _____ tiden?

- Jag läser svenska.

- a. i
- b. på
- c. för
- d. vid

14. Jag ska köpa nya skor till min dotter, men jag vet inte riktigt vilken _____ hon behöver.

- a. skor
- b. storlek
- c. affär
- d. stövlar

15. Läraren _____ för eleverna.

- a. förklarar
- b. tror
- c. plockar
- d. intresserar

16. Eva ringer och _____ sina vänner på fest.

- a. telefonerar
- b. bjuder
- c. köper
- d. betalar

17. Läkaren _____ patienten.

- a. skyndar
- b. upptäcker
- c. undersöker
- d. skriver

18. _____ du ihåg vad vi gjorde igår?

- a. går
- b. läser
- c. diskuterar
- d. kommer

19. Hon bor tillsammans _____ sina föräldrar.

- a. hos
- b. med
- c. till
- d. vid

20. Varje år åker vi till fjällen och åker _____ .

- a. fotboll
- b. badminton
- c. skidor
- d. rullskridskor

21. När vår lärare var sjuk fick vi en _____.

- a. sjuksköterska
- b. vikarie
- c. bagare
- d. elektriker

22. I mitt hemland arbetade jag på en skola. Jag är _____ lärare.

- a. utbildad
- b. expert
- c. studerar
- d. ämne

B. Skriv de ord som du tycker passar i nedanstående luckor!

OBS! Endast **ett** ord i varje lucka!

23. _____ på födelsedagen!
24. Göteborg ligger norr _____ Kungsbacka.
25. Idag mår jag inte så _____. Jag har ont i magen.
26. Hon bor _____ Storgatan 38.
27. _____ stor är din lägenhet?
28. _____ snäll och prata lite långsammare!
29. Kom gärna och hälsa _____ oss.
30. Mitt _____ är Eva Andersson.

Bilaga 5 Ordkunskapstest nr 3

Testdatum: _____

Resultat: _____ / 30

A. Vilket ord passar i nedanstående meningar? Ringa in det alternativ som du tycker är korrekt!

1. Volvo _____ bilar.
 - a. tillverkar
 - b. prasslar
 - c. sveper
 - d. blåser

2. Han är 31 år. Alltså _____ 30 år.
 - a. mer
 - b. drygt
 - c. knappt
 - d. precis

3. Du är lång och ljushårig och din syster är liten och mörkhårig. Ni är ganska _____ .
 - a. samma
 - b. likadana
 - c. lika
 - d. olika

4. Det _____ ut som om det ska bli regn.
 - a. tittar
 - b. tänker
 - c. ser
 - d. undrar

5. Du måste tvätta blusen. Den är ju så _____ .
 - a. rutig
 - b. smutsig
 - c. sur
 - d. ren

6. Han lämnar sin dotter på dagis och hans fru _____ henne.
- tycker
 - anländer
 - hämtar
 - ankommer
7. Han tycker om att lyssna _____ musik.
- i
 - om
 - med
 - på
8. Jag har _____ ingen lust att följa med, men jag gör det för din skull.
- sällan
 - aldrig
 - egentligen
 - alltid
9. Jag _____ inte vad du menar. Vill du förklara en gång till?
- handlar
 - fattar
 - söker
 - kommer
10. Vi har tittat på menyn och nu _____ vi maten.
- lagar
 - gör
 - beställer
 - dukar
11. Olle gillar inte kaffe och det gör inte Sofia _____.
- också
 - heller
 - varken
 - båda
12. Det _____ en nyckel. Är det någon som har sett den?
- saknas
 - tappar
 - förlorar
 - känns

13. En _____ är en person som är mellan 13 och 19 år.
- medelålders
 - ung
 - tonåring
 - liten
14. Hon gick till skolan _____ hon var sjuk.
- under
 - sedan
 - trots att
 - nästän
15. Jag kommer inte i morgon ifall min dotter _____ är sjuk.
- fortfarande
 - inte
 - mer
 - före
16. Jag _____ mig lite trött idag. Jag somnade sent igår.
- är
 - finns
 - känner
 - tycker
17. Jag hinner inte komma idag, men jag kommer tidigt i morgon _____
- bitti
 - morgonen
 - dagen
 - övernorgon
18. Hon har städhjälp två gånger _____ månaden.
- om
 - på
 - i
 - över
19. Jag är mycket _____ med min nya bil. Den går jättebra.
- intresserad
 - glad
 - ledsam
 - nöjd

20. Vår nya lägenhet är ljus och _____ . Vi har fem rum och kök.

- a. rymlig
- b. trång
- c. bredd
- d. stängd

21. - Har du en hyreslägenhet?

- Nej, vi köpte en _____ förra året.

- a. vitsippa
- b. hus
- c. bostadsrätt
- d. kvarter

22. Anna är _____ mot katter. Hon får svårt att andas och det kliar överallt.

- a. allergisk
- b. elak
- c. arg
- d. irriterad

B. Skriv de ord som du tycker passar i nedanstående luckor!

OBS! Endast ett ord i varje lucka!

23. – Hur stor är din lägenhet?

- Den är _____ 74 kvadrat.

24. - _____ var namnet?

- Eva Andersson.

25. – Ett hekto skinka, tack.

- _____ annat?

- Nej, tack. Det är bra så.

26. Maria _____ född i Spanien.

27. Hon _____ mycket om kaffe.

28. Hur _____ slutar vi idag?

29. - Hur _____ är din bror?

- Han är 29 år.

30. Till vänster om mig sitter Eva och till _____ om mig sitter Anna.

Bilaga 6 Ordkunskapstest 4

Testdatum: _____

Resultat: _____ / 30

A. Vilket ord passar i nedanstående meningar? Ringa in det alternativ som du tycker är korrekt!

1. Hans fru _____ ung ut.
 - a. tittar
 - b. tänker
 - c. ser
 - d. tror

2. Här är mycket trafik så var _____ när du går över gatan.
 - a. vanlig
 - b. försiktig
 - c. promenad
 - d. öm

3. Det är viktigt att man hjälper _____.
 - a. åt
 - b. om
 - c. varandra
 - d. vilka

4. _____ väska är det där?
 - a. vems
 - b. vem
 - c. vad
 - d. vilka

5. – Är det _____ här?
- Nej, det är tyvärr upptaget.
 - a. fri
 - b. stol
 - c. ledigt
 - d. full

6. De bor på fjärde våningen och de har en underbar _____ över hamnen.

- a. fåtölj
- b. lägenhet
- c. båt
- d. utsikt

7. När jag är färdig med sfi ska jag _____ jobb.

- a. börja
- b. söka
- c. arbeta
- d. komma

8. Hon är trött efter jobbet så hon ligger på sängen och _____.

- a. vilar
- b. bäddar
- c. lakan
- d. brukar

9. Du måste _____ dig. Klockan är mycket.

- a. bråttom
- b. springa
- c. skynda
- d. lagom

10. Alla våra _____ bor i Italien. Det är bara min man och jag som bor här.

- a. syster
- b. släktingar
- c. bror
- d. förälder

11. Jag orkar inte äta mer. Jag är så _____ .

- a. lugn
- b. ljum
- c. mätt
- d. hungrig

12. Jag har inte träffat min mamma och pappa på två år. Jag _____ efter dem.

- a. saknar
- b. längtar
- c. tänker
- d. pratar

13. Han berättar roliga historier och alla _____.

- a. gråter
- b. tycker
- c. skrattar
- d. talar

14. Sommaren är underbar. Då kan man gå ut i trädgården och _____ blommor.

- a. plocka
- b. fira
- c. veta
- d. spela

15. Nästa år ska vi åka till Kina. Det kostar mycket så jag försöker att _____ 300 kronor varje månad.

- a. köpa
- b. spara
- c. sälja
- d. resa

16. Hon _____ jättebra i sin nya lägenhet.

- a. tycker
- b. är
- c. trivs
- d. finns

17. Han _____ Per, men han kallas för Pelle.

- a. heter
- b. vet
- c. viskar
- d. funderar

18. - Vill du ha rött eller vitt vin?

- Jag _____ vitt.

- a. tycker
- b. föredrar
- c. ser
- d. sköter

19. Solen _____ från en klarblå himmel.

- a. skiner
- b. betonar
- c. spelar
- d. vänder

20. Han jobbar _____. Ibland börjar han jobba på morgonen och ibland på eftermiddagen. Han jobbar 40 timmar per vecka.

- a. deltid
- b. skift
- c. natt
- d. helg

21. Anders försöker hitta ett jobb. Han tycker det är jättejobbigt att vara _____.

- a. arbete
- b. arbetsför
- c. arbetslös
- d. arbetsam

22. Olle är med och spelar fotboll. Han _____ varje tisdag och torsdag.

- a. undervisar
- b. tränar
- c. flyter
- d. samlar

B. Skriv de ord som du tycker passar i nedanstående luckor!

OBS! Endast ett ord i varje lucka!

23. När du ska köpa medicin får du gå till ett _____ .
24. Norge är ett _____ som ligger väster om Sverige.
25. Vilket _____ talar du?
26. – Vilken _____ är det på kappan?
- Den är blå.
27. Hur _____ har du varit i Sverige?
28. Jag kan inte köpa så mycket. Jag har alltid _____ om pengar.
29. Mina föräldrar har tre barn. Jag har en syster och en bror. Vi är alltså tre
_____ .
30. Han _____ tänderna morgon och kväll.

Bilaga 7 Resultat av Kontrollgrupp 1

	Test 1			Test 2			Test 3			Test 4			Totalt
	A	B	S:a	A	B	S:a	A	B	S:a	A	B	S:a	
Kontrollgrupp 1	Individ 1	9	2	11	9	4	13	12	6	18			
	Individ 2	14		15	15	3	18	16	6	22			
	Individ 3	16		20	15	4	19	17	4	21	19	7	26
	Individ 4	11		11	11	2	13				14	5	19
	Individ 5	20		22	13	4	17	15	5	20	19	5	24
	Individ 6				5	2	7	15	1	16	16	3	19
	Individ 7	10		14	16	6	22	16	5	21	17	5	22
	Individ 8	8		10	11	5	16	16	5	21			
	Individ 9				9	1	10	9	2	11	9	2	11
	Individ 10	16		17	10	2	12	14	4	18	15	6	21
	Individ 11	16		21	16	2	18	15	4	19	16	6	22
	Individ 12	8		8	11	2	13				15	2	17
	Individ 13	12		16	17	3	20	17	3	20	17	4	21
Frånvaro		max	30		max	30		max	30		max	30	120
		högst	22		högst	22		högst	22		högst	26	92
		lägst	8		lägst	7		lägst	11		lägst	11	37,0
		medel	15,1		medel	15,2		medel	18,8		medel	20,2	69,1
		median	15		median	16		median	20		median	21	18
		typvärde	-		typvärde	13		typvärde	21		typvärde	21	21

Bilaga 7 Resultat av Kontrollgrupp 2

		Vecka 1			Vecka 2			Vecka 3			Vecka 4			Totalt
		A	B	S:a	A	B	S:a	A	B	S:a	A	B	S:a	
Kontrollgrupp 2	Individ 1	18	3	21	19	4	23	16	5	21				
	Individ 2	15	4	19				16	3	19	19	0	19	
	Individ 3			17	12	3	15	14	1	15	19	4	23	
	Individ 4	16	5	21	19	6	25	18	4	22	19	5	25	
	Individ 5	16	2	18	9	3	12	15	3	18				
	Individ 6				17	6	23	14	7	21	19	5	24	
	Individ 7	15	5	20	14	6	20	16	5	21	20	7	27	
	Individ 8	8	3	11	14	4	18	10	4	14				
	Individ 9	15	2	17	13	3	16	14	5	19	13	4	17	
	Individ 10	12	4	16	15	5	20	20	5	25				
	Individ 11	14	5	19	17	4	21	16	5	21	19	7	26	
	Individ 12	15	7	22	17	5	23	21	5	27				
		total 30			total 30			total 30			total 30			120
		max 22			max 25			max 27			max 27			101
		min 11			min 12			min 14			min 17			54
		medel 18			medel 20			medel 20			medel 23			81,2
		median 19			median 20			median 21			median 24			21
		typvärde -			typvärde 23			typvärde 21			typvärde -			21

 Frånvaro

Bilaga 9 Resultat av Försöksgruppen

		Test 1			Test 2			Test 3			Test 4			Totalt
		A	B	S:a	A	B	S:a	A	B	S:a	A	B	S:a	
Försöksgrupp	Individ 1	10	6	16	13	5	18	14	2	16	10	4	14	
	Individ 2	12	1	13	18	3	21	16	2	18	15	3	18	
	Individ 3	10	4	14	7	4	11	9	2	11				
	Individ 4	16	5	21	19	6	25	20	5	25	21	8	29	
	Individ 5	10	2	12	9	3	12	9	4	13	17	3	20	
	Individ 6	9	3	12	12	3	15	14	5	19	16	4	20	
	Individ 7	20	7	27	21	8	29	21	8	29	22	7	29	
			max	30		max	30		max	30		max	30	120
			högst	27		högst	29		högst	29		högst	29	114
			lägst	12		lägst	11		lägst	11		lägst	14	48
			medel	16,4		medel	18,7		medel	18,7		medel	21,7	75,5
			median	14		median	18		median	18		median	20	18
			typvärde	12		typvärde	-		typvärde	-		typvärde	29	29

Frånvaro